

ffisersbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

nr. 1 februar 2006 • årgang 23

Indirekte ildstøtte til
landoperasjoner s.38

Kystvakten
– året 2005 s.48

Respekt – Ansvar – Mot
s.50

*Ett yrke
– én organisasjon*

NFF Norsk Flytteforbund

Adams Express AS

Boks 206 Skøyen, 0213 Oslo
Tel 23011450
Faks 23011451
oslo@adamsexpress.no
www.adamsexpress.no

Alfa Quality Moving AS

Ullern Allé 2, 0381 Oslo
Tel 2206 5150
Fax 22065151
anne@alfamoving.no
www.alfamoving.no

Bergen Flytningsbyrå AS

Storbotn 108, 5083 Øvre Ervik
Tel 55193900
Faks 55194240
post@bergen-flytningsbyra.no
www.bergen-flytningsbyra.no

Cargo Partner AS

Boks 43 Sentrum, 0101 Oslo
Tel 24134060
Faks 24134061
Oddvar@cargopartner.no
www.cargopartner.no

Christiania Transport-Bureau AS

Ensjøvn 12, 0655 Oslo
Tel 22683107
Faks 22681107
rolfj@christiania-transport.no

Hasselberg Transport AS

Håndverkervn 8, 9018 Tromsø
Tel 77633333
Faks 77635558
Ken.baatnes@hasselberg.no

Håkull AS

Stokkamyrveien 22,
4313 Sandnes
Tel 51636060
Faks 51636050
Tom.ims@haakull.no
www.haakull.no

Kongstein & Sønn AS

Thranevegt 2, 3187 Horten
Tel 33041128
Faks 33043324
post@kongstein.no

Kristiania Visergutkontor AS

Verkseier Furulundsv 21, 0668 Oslo
Tel 22151555
Faks 22151563
Visergut@kvk.no
www.kvk.no

Majortrans Flytteservice AS

Boks 39 Røa, 0701 Oslo
Tel 67161616
Faks 67161617
Oslo@majortrans.no
www.majortrans.no

-avd Bergen:

Boks 197 Nesttun, 5853 Bergen
Tel 55925280
Fax 55925290
bergen@majortrans.no
www.majortrans.no

-avd Stavanger:

Boks 244, 4066 Stavanger
Tel 51443900
Faks 51443901
stavanger@majortrans.no
www.majortrans.no

NFB Transport Systems AS

Boks 52, 1401 Ski
Tel 66813800
Faks 66813801
nfb@nfbtransport.no
www.nfbtransport.no

Rekdal Transport AS

Breivika Industriv. 41, 6018 Ålesund
Tel 70143070 Faks 70155007
Post@rekdal-transport.no
www.rekdaltransport.no

Skullerud Flyttebyrå AS

Hannestadvn 7, 1617 Fredrikstad
Tel 69399940
Faks 69397340
Firmapost@skflytte.no
www.skflytte.no

H K Solberg AS Transport

Boks 4033, 4606 Kristiansand,
Tel 38044111
Faks 38044315
Post@hk-solberg.no
www.hk-solberg.no

Stavanger Flyttebyrå AS

Dusavikveien 21, 4007 Stavanger
Tel 51530475
Fax 51524907
Stavanger.flyttebyra@c2i.net

Vinjes Transport AS

Østre Rosten 98 B, 7075 Tiller,
Tel 72900900
Faks 72900939
Flytting@vinjes.no
www.vinjes.no

Wergeland AS

Boks 243 Nyborg, 5871 Bergen
Tel 55535600
Faks 55535640
wergeland@wergeland.biz
www.haukedal.no

Zachariassen

Transport&Flytteservice AS
Straumfjellsvn 9, 5353 Straume
Tel 5631 2121
Faks 5631 2120
info@zachariassen-transport.no
www.zachariassen-transport.no

A A Flyttetjenester AS

Vestby Østre, 2420 Trysil
Tel 62 45 53 00
Faks 62 45 53 01
flytte@aaflytt.no
www.aaflytt.no

Et godt nytt år

Det å være befal i Forsvaret utsetter en for flere utfordringer. Beordringer, store og tilsynelatende endeløse omstillingstiltak, krevende tjeneste i inn- og utland og nærgående presseoppslag om vår virksomhet er krevende betingelser å jobbe under. Men så lenge det er soldater som skal utdannes, avdelinger å trene, materiell å vedlikeholde og oppdrag å løse, så går man på med krum hals. Forsøker å gjøre en best mulig innsats når hverdagens stormkast river taket av en skandale eller ti. Tepper, reiseregninger, konsulenter og deres rapporter, samt et og annet vrakgods hvirvles opp til allmenn beskuelse og overraskelse. "Jøss, er det slik det er i Forsvaret", er det nok flere som tenker, mens de rister litt oppgitt på hodet.

Vi kan ikke, og skal heller ikke, forsøke å bortforklare kritikkverdige forhold som blir avdekket. Hver enkelt som jobber i Forsvaret forventer at Forsvaret opptrer korrekt og den samme forventningen har nok de aller fleste i samfunnet rundt oss også. Det er en sunn og rimelig forventning etter mitt syn og i de aller fleste tilfeller svarer Forsvaret til disse forventningene. Man skal få dekket utgifter man har krav på, verken mer eller mindre. Statens lover, regler, avtaler og retningslinjer skal etterleves, ikke brytes. Man skal opptre korrekt, det er forventet og det er rimelig. Like rimelig er det å forvente at vi opptrer korrekt og profesjonelt når mulige kritikkverdige forhold avdekkes. Men kanskje viktigst av alt er å legge til rette for at de ikke oppstår.

Den siste tiden har flere mulige kritikkverdige forhold med utspring i Forsvaret preget nyhetsbildet. Man kan sikkert, hvis man har behov, si mye om sakene og enkeltpersonene som er berørt av dem også før eventuelle undersøkelser er gjennomført. Pressen er naturlig nok mest opptatt av skandalepotensialet og de mulige konfliktene som finnes og vinkler saker i forhold til det. Det kan man selvsagt frustrere seg over, men det er betryggende å vite at pressen følger med og rapporterer om det som skjer i samfunnet. Et ekte demokrati trenger en våken og kritisk presse, selv om det kan være meget ubehagelig og oppleves svært urettferdig å bli utsatt for

deres nærgående oppmerksomhet. For en sak har alltid flere sider. Det skader sikkert ikke å minne pressen om behovet for varsomhet og omtanke ved omtale av saker som er under etterforskning eller identifikasjon av personer.

Men den siste tiden er det blitt så rent for mye og det er mange som opplever at noe må gjøres. Så hva kan og bør vi foreta oss?

Kjennetegnet på kritikkverdige forhold er at de er avvik fra eller klare brudd på de normer og regler vi har etablert. Siden jeg har liten tro på at Forsvarets personell er spesielt disponert for å være notoriske regelbrytere, må vi søke svar som tar utgangspunkt i at alle helst vil opptre i overensstemmelse med lover og regler. Forutsetningen er at man vet om og forstår dem. Har vi tatt oss tid til å fylle det kontinuerlige behov for ettertanke og fordypning i det som gjør oss i stand til å ta de riktige avgjørelser i saker med dilemmaer eller etiske konflikter? Kanskje har vi for ensipet prioritert å få tingene gjort i rett tid, fremfor å gjøre det på den riktige måten? Her har vi alle et ansvar, både som enkeltmennesker og som organisasjon.

Forsvaret har innført flere systemer som skal gjøre det lettere å gjøre tingene riktig. Styring- og kontrollsystemer er vel og bra, men det er fremdeles mennesker som treffer valg og tar avgjørelser.

Hvis vi nå retter fokuset mot menneskene og i større grad vektlegger å forbedre deres kompetanse og bevisshet, vil vi samtidig utvide og forsterke den forvaltningsmessige årvåkenhet Forsvaret har behov for å ha. Vi snakker kanskje om et bevisstgjøringsarbeid som ingen kan gjøre alene, men som vi må gjøre sammen. Det handler ikke om å lete etter feil, men å bli en bedre fungerende organisasjon. I motsatt fall vil vi bare få mer trening i krisehåndtering når neste presseoppslag treffer forsiden.

didrik.coucheron@bfo.no

INTERN TELEFONLISTE FOR BFO

Aune, Per Hermann	239	23 10 02 39	992 08 751
Bjerkansmo, Jimmy	237	23 10 02 37	932 08 717
Clausen, Holst Einar	242	23 10 02 42	928 14 251
Coucheron, Didrik	230	23 10 02 30	928 88 643
Dahl, Ragnar	238	23 10 02 38	934 98 520
Danielsen, Lars Kristian	241	23 10 02 41	905 85 355
Eriksen, Mona	243	23 10 02 43	924 28 698
Kay, Eva	248	23 10 02 48	928 61 140
Lillerovde, Frode	240	23 10 02 40	906 40 209
Omberg, Lars	245	23 10 02 45	920 91 238
Rudberg, Rune	232	23 10 02 44	934 20 377
Solberg, Eivind	231	23 10 02 31	934 08 550
Stange, Arild	234	23 10 02 34	934 98 522
Ulrichsen, Kari	246	23 10 02 46	928 05 621
Ydstie, Jo Petter	220	23 10 02 20	934 12 625

Omstillingstillitsvalgte/FLO

Jacobsen, Guttorm	232	23 10 02 32	926 94 221
-------------------	-----	-------------	------------

Omstillingstillitsvalgte/HSTY

Esp, Harry Andre	77 89 73 74	970 48 014
------------------	-------------	------------

Områdetillitsvalgte

Eckholdt, Mathias	0580-5365	77 19 53 65	970 48 101	Nord-Norge
Esp, Harry Andre	0580-7374	77 89 73 74	970 48 014	Nord-Norge
Opdal, Jacob Are	0565-7463	75 53 74 63	924 23 022	Midt-Norge
Grøn, Kristian T.	0550-5232	73 99 52 32	918 52 277	Midt-Norge
Ledal, Rolf J.	0540-3486	55 50 34 86	934 62 716	Vest
Nordhus, Rune	0540-4010	55 50 4010	932 14 671	Vest
Helgesen, Arild	0505-5943	63 92 59 43	934 99 445	Indre Østland
Øverby, Grethe	0502-8543	62 40 85 43	990 96 521	Indre Østland
Karlsen, Sten Rune	0520-3534	69 23 35 34	922 18 110	Viken
Sævik, Pål	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	Viken

Sentralbord Telefax BFO

220 **23 10 02 20** **Mil: 0510 5694**
Siv: **23 10 02 25**

UTENLANDSBEORDRING?

VURDERER DU Å KJØPE BIL PÅ EXPORT?

HVA MED DEN BILEN DU HAR I DAG?

INNBYTTE?

VOLVO XC70

Pris fra EUR 28 400 (D5 185 hk, man.)*

2.5T AWD, 210 hk
2.4 D5 AWD, 185 hk

*Gj.sn.forbruk 7,6 l/100km. CO₂-utslipp 201 g/km.

VOLVO XC90

Pris fra EUR 31.045 (D5 185 hk, man.)*

2.5T 5-seter, 210 hk
2.5T 7-seter, 210 hk
T6 5-seter, 272 hk
T6 7-seter, 272 hk
V8 4.4 5-seter, 315 hk
V8 4.4 7-seter, 315 hk
D5 AWD, 5-seter 163 hk
D5 AWD, 5-seter 185 hk
D5 AWD, 7-seter 163 hk
D5 AWD, 7-seter 185 hk

*Gj.sn.forbruk 8,2 l/100km. CO₂-utslipp 217 g/km.

VOLVO CAR INTERNATIONAL CUSTOMERS SALES

er en internasjonal salgsorganisasjon som selger biler til diplomater og militære som er på flyttefot.

Prisene er meget gunstige da bilene leveres rett fra fabrikk i Gøteborg.

Vi har også mulighet til å levere biler i de fleste hovedsteder i Europa og USA.

Bilene kan spesialtilpasses til de markeder de skal brukes/sluttbrukes.

ONE WORLD, ONE MARKET

VOLVO

Offisersbladet

Nr. 1 – 23. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
Telefax 23 10 02 25
E-post: post@bfo.no
Internett: www.bfo.no
Besøksadresse: Karl Johans gate 12 j
(inngang fra Kirkegata)

Ansvarlig utgiver:

Didrik Coucheron

Redaktør:

Einar Holst Clausen

Redaksjon og abonnementsavdeling:
Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:

Karin Smedsrud karin@2punkt.no
Pb. 347 Økern, 0513 Oslo
Telefon +47 23 19 45 42
Mobil +47 98 20 54 16
Telefax +47 23 19 45 01

(Bekreftet opplag 2005: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke
nødvendigvis BFOs mening.
Forfattere er selv ansvarlig for innholdet
og de meninger som fremholdes.
Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2006:

Nummer	Matr.frist	
Utgivelse		
Nr. 1 februar	20.01	10.02
Nr. 2 mars	10.03	24.03
Nr. 3 mai	28.04	12.05
Nr. 4 juni	09.06	23.06
Nr. 5 august	18.08	31.08
Nr. 6 oktober	22.09	13.10
Nr. 7 desember	24.11	15.12

Grafisk produksjon:

Design: 2punkt jeanette@2punkt.no

Trykk: Hestholms Trykkeri

Bilder:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt
av Forsvarets Mediesenter.

Forside:

Forsvarets Mediesenter

Redaksjonen avsluttet:

30.01.06

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

3 BFO leder:
Et godt nytt år

6 KAFO leder:
Utdanner seg til
mindre ansvar og myndighet!

6 BESO leder:
Er 5 uker nok?

8 OSSE – organisasjonen for
sikkerhet og samarbeid i Europa

10 Litt av hvert

12 Petter og meg i Jei

14 En vanlig arbeidsdag for GIL

16 Ryktebørsen

17 Tilbakeblikk

18 Valg av redningshelikopter

20 Nye kampfly nasjonalt nødvendig

21 BFO-informerer

28 En annerledes bokomtale

30 Leserbreve

32 Nytt luftmålsmissil – en innertier

35 Eurofighter blir dominerende i Europa

36 Offiserskryss

37 Kjekt å ha – kjekt å vite

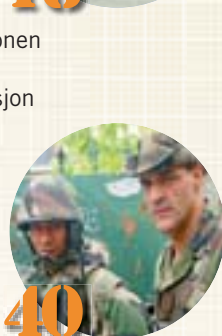
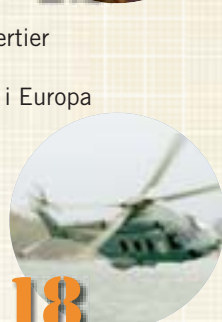
38 Indirekte ildstøtte til
landoperasjoner

40 På øvelse med Fremmedlegionen

44 Tempo i beslutning og operasjon

48 Kystvakten – året 2005

50 Respekt – Ansvar – Mot

EVNEN TIL Å ENGASJERE

Når vi sier eller skriver noe, så forventer vi en eller annen form for reaksjon eller tilbakemelding. Det verste som kan skje, er uansett en overdøvende stillhet. De siste årene har Offisersbladet heldigvis maktet å engasjere leserne, og stadig flere ringer eller skriver inn til oss. De fleste tilbakemeldinger er meget positive, men kritiske røster når også frem, og takk for det! Om noen blir forbannet, eller spesielt fornøyd når de leser Offisersbladet, så er jeg som redaktør meget fornøyd – jeg har skapt engasjement! Ser man Forsvaret under ett, så er det umulig å produsere artikler som makter å behage og/eller engasjerer alle kategorier av personell, men det er jo heller ikke meningen? Artiklenes innhold står for artikkelforfatterens egen regning, og husk at ingen kan påberope seg å forvalte den eneste sannhet. Det som er helt klart, er at ris og ros utvilsomt er med på å videreutvikle bladet, og at jeg som redaktør derfor er meget takknemlig for alle typer tilbakemeldinger.

Jeg kan ikke unnlate å nevne at Offisersbladet i tiden fremover vil få en unik posisjon når det

gjelder formidling av forsvarsinformasjon, samt annen informativ og spennende lesning. Som kjent legger alle våpengrener ned sine egenproduserte nyhetsmagasiner/bulletiner, og de blir nå en del av Forsvarsforum, som igjen er finansiert av Forsvarsdepartementet.

Forsvarsforum vil naturligvis også bli noe preget av Forsvarsstabens offisielle standpunkter. Jeg er derfor redd for at takhøyden for å ta opp saker med en viss kritisk vinkling, vil bli om ikke enda lavere i fremtiden. Jeg ser derfor lyst på fremtiden, med full redaksjonell frihet og med Offisersbladet som et troverdig magasin for forsvarsansatte. Jeg satser på varierte artikler med forsvarsaktivitet fra Nord til Sør. Våre menn og kvinner i internasjonale operasjoner, skal også få sin del av oppmerksomheten. Mitt mål er at alle så langt som mulig skal få mulighet til å ytre seg, dog innenfor de etiske retningslinjer og redaktørplakaten.

Ha et fremgangsrikt år alle sammen!

holst.clausen@bfo.no

Utdanner seg til mindre ansvar og myndighet!

Kadetter på Krigskolen og Luftkrigsskolen utdanner seg i 2 år bare for å komme ut etter endt utdanning til stillinger hvor de har mindre ansvar og myndighet enn de hadde før de begynte på skolen. KAFO stiller store spørsmålsteget ved denne praksisen.

Tiden er inne for disponering av årets avgangskull på krigsskolene. Etter nå å ha slitt skolebenken i snart to år med tunge akademiske utfordringer skal kadettene endelig få vite hvor Forsvaret har tenkt å bruke dem ute i "den virkelige verden". Fyllt opp til bristepunktet av nyervert kunnskap og kompetanse kan de fleste knapt vente på å få omsette i praksis all den kunnskap de har tilegnet seg. De føler seg trygge på at de har mye å tilføre organisasjonen og forventer at Forsvaret skal gi dem utfordringer og oppgaver hvor de kan bruke all den utdanningen de har slitt så hardt for å konkurrere seg inn og på å gjennomføre.

Men det kan vise seg at denne optimismen og dette pågangsmotet kan få seg et kraftig skudd for baugen. Situasjonen kan se ut til å bli en ganske annen for flere kadetter både på Hærens Krigsskole og Luftkrigsskolen fra sommeren av. For det tilbudet som Forsvaret har lagt frem vil medføre at mange vil gå ut i tjenestestillinger hvor de har mindre ansvar og myndighet enn de hadde før de begynte på skolen. KAFO mener Forsvaret undergraver prinsippet om at utdanning skal lønne seg og ser på dette som særdeles dårlig kompetansestyring. Kadetter opplever dette fremtidsperspektivet som lite motiverende og som et løftebrudd fra Forsvarets side. Dagens situasjon er ikke i nærheten av det kadettene ble forespeilet da de startet på utdannelsen.

Krigsskolens utgangspunkt er å utdanne troppssjefer til Hæren, mens realiteten er at mange må vente opptil flere år før de får den tjenesten. Flere vil komme ut fra KS som nestkommanderende eller instruktør ved tropp og i verste fall lagfører eller tilsvarende. Signaler tyder også på avdelingsbefal ute ved avdelinger, som ikke har krigsskoleutdanning vil få troppssjefstjeneste før nyutdannede kadetter. Det kan jo umulig være i tråd med intensjonen om at utdanning skal lønne seg? På Luftkrigsskolen er også situasjonen tilsvarende alarmerende. Flere av Luftkrigsskolens kadetter er planlagt tilbake til stillinger som er på BS-nivå og vurderer sterkt å søke seg andre utfordringer enn Forsvaret i fremtiden.

Hva er vitsen med å gå på krigsskole når man ikke får praktisere det man er utdannet til, er spørsmålet flere kadetter stiller seg. Et paradoks er at når dagens bachelorkull går ut av skolen så blir de ikke yrkestilsatt før etter 3 års pliktjeneste, og da bare dersom Forsvaret har behov for dem. Hvis du da er blitt brukt på lavere nivå i denne perioden, risikerer du altså og måtte forlate Forsvaret uten å ha fått den arbeidserfaringen som ble forespeilet.

At utdanning ved krigsskole skal føre til en reduksjon i ansvar, myndighet, utfordringer og relevans stiller KAFO seg uforstående til. Dersom denne situasjonen ikke blir løst tilfredsstillende snart frykter vi effekten dette vil ha for rekrutteringen til skolene. Når tilbakemeldinger om dagens praksis når "ut i bruket" til potensielle søkere sier det seg selv av det ikke akkurat er god rekruttering.

Det mest hensiktsmessig må være at kadetter får levere villighet på tjenestestillinger på runde 2/06 slik at man kan konkurrere seg til stillinger på like linje med annet yrkesbefal. KAFO krever at ansvarlige sjefer i Forsvaret kommer på banen og iverksetter tiltak for at disponeringen av årets og fremtidens kadetter blir en troverdig og kvalitetsikret prosess. Det noe forslitte uttrykket "Forsvarets behov er styrende" må ikke bli en blankofullmakt for å tillate kortsiktige løsninger, dekke over en mangelfull saksbehandling, eller for å komme med unnvikende svar på kritiske spørsmål.

Er ikke Forsvarets mest grunnleggende behov å ivareta sin viktigste ressurs – personellet? Jo, vi syns så tydelig å huske at vi har lest det et sted!

Håvard Johansen
Leder KAFO

Er 5 uker nok?

Vi befarselever har nå akkurat bikket halvveis i utdanningen før vi blir sendt ut i jobben som lagførere med ansvar for vernepliktige soldater. Selv om man formelt i dag sier at befalsutdanningen er på to år, så vil praksis være den samme som før. Som sersjant vil man ha et omfattende ansvar for både utdanningen og sikkerheten til unge gutter og jenter som i mange tilfeller ikke er i stand til å ivareta seg selv under krevende militære forhold.

Det er da bekymringsfullt å få tilbakemeldinger fra elever ved Hærens Befalsskole (HBS) som sier de gleder seg til at befalsutdanningen endelig skal starte med fellesmodulene til HBS. For de som ikke er kjent med systemet arrangerer HBS 5 fellesmoduler fordelt på 5 uker hvorav 2 av ukene er tilegnet oppsummering/eksamen og mestringsøvelse. Resten av befalsutdanningen skal foregå ved avdelingene. Nå er det for tidlig å felle noen dom over hvor heldig dette blir, men hittil er erfaringene vidt forskjellige. Det som imidlertid er skremmende er at det virker som at enkelte avdelinger ikke makter eller ønsker å gi befalselevne lederutdanning utover det som foregår i fellesmodulene.

Hvilke utslag dette vil få er ennå usikkert. Vi i BESO og BFO jobber med å få bedre oversikt over et mildt sagt uoversiktlig utdanningssystem som ennå er i startgroen. For å få denne oversikten er det ekstremt viktig med tilbakemeldinger om den enkelte elevs erfaringer. Vi er i ferd med å arrangere elevforumer på alle avdelinger i Hæren for å oppnå dette. Det er i tillegg mulig å både ringe og maile oss i styret om du har noe på hjertet i denne saken, vi er alltid mottagelige for innspill.

Vi har heller ikke glemt dere som er i luftforsvaret og sjøforsvaret, selv om omveltningene Hærens befalsskoleordning opptar mye av tiden vår om dagen. Vi jobber videre med å sikre dere en rettferdig elevbonus på linje med soldatenes dimisjonsgodtgjørelse, som jeg vet mange av dere er opptatt av.

Sist men ikke minst vil jeg ønske nye befalselever og UB-kurselever velkommen inn i våre rekker.

Aleksander Kristiansen
Leder BESO

BESO

OSSE

– ORGANISASJONEN FOR SIKKERHET OG SAMA

OSSE ble etablert i 1995, og er med sine 55 deltakerland, den største regionale sikkerhetsorganisasjon i verden. Land fra Europa, Sentral-Asia og Nord-Amerika, utgjør organisasjonen som de siste årene kanskje er mest kjent for sin rustningskontroll og valgovervåking. OSSE har sitt hovedsete i Wien, men styrer også deler av sin virksomhet fra kontorer i København, Haag, Genève og Warszawa.

Tekst & Foto: Einar Holst Clausen

Officersbladet deltok på et Folk og Forsvar seminar i Wien, der én av dagene var satt av til besøk og orienteringer ved den norske delegasjonen til OSSE. De har kontorer i den norske ambassaden, og har egen OSSE-ambassadør med stab, samt en militær-rådgiver. Turen med Folk og Forsvar til Wien ble meget lærerik, og ga en verdifull innsikt i så vel OSSEs organisasjon, som det indre liv i den norske delegasjonen.

OSSE ble i sin tid opprettet rundt kongstanken om å knytte østlige og vestlige land mer sammen. Organisasjonen baserer seg på konsensus blant deltagerlandene i det politiske samarbeidet, der blant annet deltagerlandenes respektive utenriksministere møtes hvert år, og alle har de samme rettigheter og plikter, uansett landets størrelse. De første samtaler om å danne en slik organisasjon, ble foretatt i 1972-73, men selve prosessen startet først i 1973-75. De første deltagerlandene skrev i 1975 under en avtale i Helsinki, og etter store forandringer i Europa på 1980-tallet, meldte flere land seg på under et nytt møte i Paris i 1990.

OSSE fungerer som en feltorganisasjon, og med sine mer enn 3.000 feltarbeidere fordelt på 18 land i Europa, Kaukasus og Sentral-Asia, i tillegg til omtrent 300 medarbeidere totalt i sekretariat og ledelse. OSSE arbeider målrettet med å forebygge konflikter, håndtere konflikter når disse er oppstått, samt bistå med gjenoppbygging etter at en konflikt er avsluttet. Organisasjonen har også en bred tilnærming til sikkerhet, og er vel mest kjent for gjennomføringen av våpen- og

rustningskontroll, samt valgovervåking rundt om i verden. De siste årene har OSSE imidlertid også sett behovet for å satse mer på å bekjempe stadig økende problemer med menneskehandel, miljøkriminalitet og terror.

OSSE kan ikke påtvinge noe land, noe de ikke selv ønsker å gjennomføre. Prinsippene er derfor "Vi kan hjelpe dere og gi dere råd, hvis dere selv ønsker det", og "Hjelp til selvhjelp". Norge har eksempelvis i regi av OSSE, sammen med flere andre land, sendt polititjenestemenn til krigsherjede land flere steder i verden, for å lære opp lokalt politi i rent politiarbeid, samt opplæring i bruk av tildelt materiell.

Militærrådgiver i OSSE delegasjonen i Wien

Officersbladet snakket med oberst Tom Schrøder, som i august 2005 tiltrådte som militærrådgiver i den norske OSSE delegasjonen i Wien. Schrøder har sin militære utdanning fra Gimlemoen, har Forsvarets stabsskole I og II, og kom fra tjeneste i Forsvarsdepartementets sikkerhetspolitiske avdeling. Han kunne

fortelle om den usedvanlig vellykkede nedrustningsavtalen, der han på vegne av Norge og det norske forsvar, følger opp og overvåker den pågående nedrustningsprosessen.

Utfordringene i dag, er i følge Tom Schrøder å få på plass ratifisering av den tilpassede CFE-avtalen, samt opprydding i blant annet gamle håndvåpen og gammelt rakettdrivstoff i Øst(Sentral-Asia/Kaukasus). Som et eksempel ble det i perioden 2001-2003 destruert over 2.5 millioner håndvåpen. Militærrådgiveren i OSSE er faglig underlagt FD, men må også forholde seg til UD.

Oberst Schrøder opplever hektiske og lærerike dager i Wien, der lærekurven om OSSE som organisasjon, i følge han selv, var svært bratt da han tiltrådte stillingen i august. Schrøder ser nå frem til mars måned, da han får ned sin kone og 3 måneder gamle datter.

RBEID I EUROPA

FAKTA

GJØREMÅL OG SATSNINGSOMRÅDER FOR OSSE

- militærpolitiske virkemidler, bl.a. våpenkontroll og tillitskapende tiltak
- forebyggende diplomati
- respekt for menneskerettighetene
- demokratisering
- valgobservasjon
- økonomiske og miljømessige spørsmål

TEPPEBOMBING?

I Offisersbladet nr 7/2005, hadde jeg en artikkel om skifte av vinger på våre Hercules transportfly. Saken var lånt fra Forsvarsnett, og bildene som ble brukt i artikkelen var hentet fra det digitale bildearkivet som Forsvaret selv har. Når det i etterkant viser

seg at bildet også viser et besetningsmedlem på Hercules som ruller ut et teppe, og at sivil presse har tatt tak i saken på dette grunnlag, er besynderlig og beklagelig. Som redaktør skulle jeg være glad for at sivil presse leser nøye gjennom Offisersbladet, men jeg ønsker å presisere følgende:

1. Bildet var satt inn som et hvilket som helst bilde fra det digitale bildearkiv.
2. Saken om "smugling" av Afghanske tepper må ha vært arbeidet med lenge før Offisersbladet gikk i trykken.
3. At bildeteksten ikke ble korrigert ift det bildet som ble brukt er å beklage.
4. At offiseren på bildet føler seg forfulgt og mobbet, er også beklagelig.
5. At forsvarssjefen personlig ringer personellet som er involvert, er et alvorlig tankekors.

Til slutt gjentar jeg nok en gang at artikkel og bilder var tatt inn i beste mening for Forsvaret og 335 skvadron.

holst.clausen@bfo.no

NY BOK OM MILITÆRETIKK

Betydningen av etiske verdier i Forsvaret har vært oppe til offentlig debatt de siste årene. I slutten av januar, var Forsvarsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen med på å presentere etikken som blir pensum for framtidens offiserer. Boka "Militæretikk" skal sikre reflekterte og ansvarlige ledere i Forsvaret.

- Jeg håper at boka setter i gang en refleksjonsprosess. Når man står midt oppe i en krigssituasjon er det for sent. Man må ha tenkt igjennom disse problemstillingene på forhånd, sier forfatter Nils Terje Lunde. Lunde, som er prest ved Forsvarets skolesenter på Åkershus festning og mener det er viktig at etikk integreres i undervisningen av offiserer.

Boka "Militæretikk" blir pensum ved bachelorutdanningen ved de tre krigsskolene i Trondheim,

Oslo og Bergen.

Boka tar for seg etiske spørsmål som en offiser kan møte på i alt fra forvaltningsoppgaver til internasjonale operasjoner. Det diskuteres for eksempel om krigen mot terror fører til en umenneskeligjøring av terrorister, og hvordan man skal opptre mot lokalbefolkningen i et land med en helt annen kultur. Offiserrollen har endret seg betydelig og en offiser kan ha veldig forskjellige oppgaver.

- Derfor trenger vi en nyskrevet bok om militæretikk, mener Lunde.

Offisersbladet legger merke til at det ikke er enighet innad i Forsvarsstaben, og at utspillene tydeligvis ikke koordineres. Artikkelen under skulle være et tydelig eksempel på dette.

OLAVSVERN FORTSATT I STRUKTUREN

Av Per Eliassen

Etter admiral Finseths utspill, slår informasjonssjef i Forsvarsstaben, Dag Aamodt, kontra. Det er ingen planer om endring på Olavsvern. Oberstløytnant Aamodt har ingen problemer med å se at utspillet fra generalinspektør Finseth kunne oppfattes som et forslag til nedleggelse, men gir i dag en helt annen versjon.

Alliert base

- Det foreligger ingen planer om å endre strukturen på basene i Nord-Norge, og de nåværende ses på som en naturlig del av virksomheten i nord. Eventuelle endringer vil ikke komme før etter at Forsvarsstudie 07 foreligger, sier pressesjefen i Forsvarsstaben.

I kjølvannet av forsvarssjef Sverre Diesens utspill om Olavsvern på TV2, og admiralens oppfølging, levner Aamodt ingen tvil.

- Generalinspektøren har intet ansvar for drift av baser i logistikksystemet, og status for Olavsvern står fast. Basen skal gi støtte til allierte og nasjonale fartøyer i nord, som vedtatt i Stortinget.

Skal effektiviseres

- Men det har i mange år nå vært snakk om at det i Nord-Norge er to-tre sjøforsvarsbaser for mye - når tas det høyde for det?

- Flere toppsjefer har tatt til orde for en effektivisering av støtten. En måte å gjøre det på, er å samle organisasjonen på ett sted - uten at det er snakk om å flytte en styrke fra en landsdel til en annen. Men det er for tidlig å si noe om nå. En konklusjon ville ikke foreligge før tidligst i 2007, sier oberstløytnant Dag Aamodt.

Commitment.

In a supersonic package.

www.gripen.com

This is the world's first new-generation fighter in service. Featuring true multi-role flexibility, it's an unparalleled display of combat power.

But that's not all.

Accompanied by unique industrial cooperation programs, Gripen means technology transfer, new trade opportunities and new jobs. Because Gripen is a commitment to your future.

A commitment in a supersonic package.

GRIPEN

The Wings of Your Nation

Uansett hvor man er, er det like utfordrende å få barn til å stå i ro lenge nok til å få tatt et bilde.

PETTER OG MEG I

Av major **Gunnar Gabrielsen**
Liasionffiser UNMIS (Sudan)

Da jeg gikk Krigsskolen for en del år tilbake, lærte vi hvor store teiger tropper og kompanier ble tildelte, og hvordan teigene skulle stå i samsvar med avdelingenes størrelse. Om jeg ikke lenger husker alle detaljene rundt disse tingene, er jeg dog forholdsvis sikker på at selv en norsk brigadeteig hadde forsvunnet i et land på størrelse med hele vest-Europa. Sudan er digert, og som om ikke det var nok i seg selv, er infrastrukturen (særlig i sør) noe av det dårligst utbygde i verden. Det ligger dermed i sakens natur at helikoptre og småfly blir viktige verktøy når man skal

liasonere med de f.d. krigførende parter – SPLA og SAF. I sør-Sudan er Jei av stor betydning. Her har SPLA konsentrert store styrker, her kommer forsyninger fra landene i sør, og det er i dette området den beryktede LRA (Lord's Resistance Army) herjer. LRA er allment hatet og fryktet, blant annet grunnet deres *modus operandi* som går ut på å kidnappe barn for seksuelt misbruk og/eller tvangsrullering som soldater for LRA. Og dit skulle vi.

Så en dag satt vi i vårt lille, hvitmalte, FN-fly. Etter en minnerik sikkerhetsbrief av den byggegummityggende, bulgarske, styrmannen, bar det av gårde. Under oss så vi et paddeflatt landskap, som tidvis ble brutt av steinformasjoner som stakk opp fra

bakken som isfjell i Nordishavet. Marken var fremdeles grønn, men i tiden fremover ventet tørkeperioden, og innen regnskurene kom i mars ville nok det meste være svidd.

I Jei, som i Juba, er det internasjonale samfunnet grundig representerte. Over alt er det skilt som forteller om UNHCR, Konrad Adenauer Foundation, og så selvsagt Norwegian People's Aid. NPA er virkelig en institusjon i sør-Sudan, og det var ikke få installasjoner organisasjonen har i Jei, og det var ikke få NPA t-skjorter vi så på lokale innbyggere.

Byen så ut til å være forholdsvis velfungerende, etter sør-Sudansk målestokk. Veiene holdt en standard man bare kunne drømme om i Juba. SPLA-soldatene, som har vært

Ett av flere fly i FN-tjeneste i Sudan. Akkurat dette tok oss til JEI.

JEI

Major Gabrielsen undersøker den suspekte vannhengeren, omtalt i artikkelen.

Gabrielsen på vei ut av internetkafeen i JEI. Her er det også muligheter til å sitte ute og jobbe.

her i en årrekke, har bygget seg hus og skjul av varierende beskaffenhet, de aller fleste av strå. Små kiosker og hus har den siste tiden dukket opp i et stort antall. Og overalt kvinner og barn som bærer store vann-dunker på hodet.

Major Petter Kjendlie, som til daglig jobber som lærer hjemme, har vist stort ansvar for å overføre sin kunnskap til undertegnede. Lærergjerningen merkes under våre kjøreturer i ansvarsområdet.

- Hva har vi bak det fargerike gjerdet der, som er viktig å huske på?

- Øh, var det stabssjefen til SPLA som bodde der?

- Ja, det stemmer. Og det trenger vi å vite om vi skal få tak i noen av disse høytrang-

erte SPLA-offiserene, og de ikke er der vi hadde forventet å finne dem. Og om vi fortsetter oppover mot høyre, hvor kommer vi da?

- Til Uganda?

- Nei, Uganda er *halvt* høyre. Nå må du lære deg militær retningsangivelse. Jeg pekte til høyre. Hva finner vi der?

- Uh...den tvilsomme etiopiske restuaranten?

- Ja, og det kan være greit å vite om du har med deg besøk som blir sultne. Da er dette kanskje ikke stedet å ta dem med. Men nå må vi finne ut hvor den episkopalske kirken holder til. Kjør tilbake, ta til høyre ved butikken der jeg kjøpte peanøtt-smør, kjør forbi ACR, men ikke adventistene,

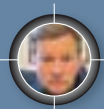
og finn sjekkposten mot flyplassen. Men kjør sakte, så vi ikke plager lokalbefolkningen med så mye støy.

Det var under en av disse kjøreturene vi kom over en vassekte, norsk militær, vannhenger. Med gule skilter og alt. Militærpolitioffiseren i undertegnede våknet, og hengeren omhyggelig undersøkt. Tankene gikk til et oppslag på mil.no, der sjef HSTY nettopp hadde kunngjort at Hæren nå hadde gjenvunnet materiellkontrollen. Om noen *allikevel* skulle avdekke et manko på én stk. vannhenger, så er det bare å kontakte LNO UNMIS – vi vet hvor den er.

Neste gang: liasonoffiserene feirer nyttår i Jei.

EN VANLIG ARBEIDS

Generalmajor Stein Erik Nodeland overtok som generalinspektør for Luftforsvaret i september 2004, etter to år som sjef for 132 luftving på Bodø hovedflystasjon.

Tekst & Foto: **Einar Holst Clausen**

Med kone og datter fortsatt boende i Bodø, ble Nodeland ukependler og hybelboer på Akersborg befalsforlegning i Oslo. Offisersbladet fikk lov til å følge generalinspektøren en hel arbeidsdag, for å få et innblikk i det indre liv i luftforsvarsstaben.

I løpet av den hektiske dagen, ga generalinspektøren uttrykk for at mye av hans arbeidsdag går med til kontroll og oppfølging av økonomi, materiell- HMS – EBA-tiltak. Det blir nok noe mindre tid til operativ tenkning, langtidsplanlegging, og koordinering med andre forsvarsgrener.

Offisersbladet fikk forståelsen av at generalinspektøren i fremtiden også kan bli nødt til å vurdere et luftforsvar med færre jagerfly, men fortsatt med et høyt treningsnivå og profesjonalitet i alle ledd. Det vurderes også en reduksjon i antall flystasjoner, noe også Nodeland i etterkant har bekreftet i samtale med Avis Nordland.

Generalinspektørens vekkeklokke er stilt på 06:00, og det gir han 45 minutter til "normale morgenrutiner" før han skal være på plass i forsvarstabens bygning på Akershus festning. GILs adjutant, kaptein Mona Røen er alltid på plass klokken 06:30 for å klargjøre detaljene før generalinspektøren ankommer.

Denne dagen er ikke Nodeland på kontoret før 07:10, men rekker en hyggelig morgenprat med generalinspektøren for Sjøforsvaret (GIS), kontreadmiral Finseth, før han får en rask brief av adjutanten, mens han sjekker de siste mailene.

Raskt stabsmøte med sin stabssjef, brigader Erik Gustavson, adjutant og militærassistent kaptein Per-Christian Kraft. Hva bringer denne fredagen, og hva skjer neste uke? Det handler mye om sjefens og stabssjefens ønskede tilstedeværelse på forskjellig møter/seminarer og ute ved avdelinger, men ofte må de foreta en knallhard prioritering.

GIL på vei inn til den sedvanlige morgenbriefen på situasjons-senteret (SITSEN), hvor hele forsvarsledelsen får en oppdatert situasjonsrapport for Forsvaret. Denne dagen tar det ikke mer enn 15 minutter.

Det blir tid til et lite formøte med luftoperativ inspektør, brigader Lunde, før møtet med GIS, hvor fregatthelikoptere skal diskuteres.

DAG FOR GIL

Møtet med GIS gjennomføres raskt og i en tilsynelatende svært så hyggelig tone (Offisersbladet fikk ikke være tilstede).

Det er satt av 55 minutter til et koordineringsmøte, der GIL sammen med sine medarbeidere forbereder seg til neste møte, som er sjef forsvarsstabs tre timers lange samling med alle kapitteleiere. Det vil med andre ord si de fleste sjefer/ledere i Forsvarsstaben. Forsvarssjefen dukker også opp på dette møtet. Mye dreier seg om EBA-tiltak og prioriteringer, samt HMS og økonomi.

På plass i VIP-møterommet og en rask liten matbit før møtet starter. Offisersbladet fikk ikke være tilstede, men fikk vite at stabssjefen her orienterer og gir kapitteleierne status og ledelsens føringer for virksomheten, samtidig som kapitteleierne blant annet gir stabssjefen en økonomisk og operativ oppdatering innenfor sine respektive fagfelt.

Møtet er ferdig, og det blir tid til en baguett på kontoret, lese innkomne mailer, pakker kofferten samt en rask prat med medarbeidere i staben, før avmarsj til neste møte.

På vei ut fra forsvarsstaben rekker Nodeland en rask prat med kollegaer, før han er på vei til Forsvarsdepartementet og samtaler med kontreadmiral Berggrav, i forbindelse med materiellprosjektet og fremtidige samarbeidsformer.

Taxien venter, for GIL skal nå flytoget. Tre timer senere er ukependleren Stein Erik Nodeland tilbake hos sin familie i Bodø.

FAKTA

Generalmajor Stein Erik Nodeland 48 år

- Førstegangstjeneste i Hæren
- Flyskolen 1980
- Luftkrigsskolen 1984
- Forsvarets stabsskole 1 i 1992
- Forsvarets stabsskole 2 i 1993-94
- Forsvarets høgskole i 2000
- Nodeland har bred jagerfly- og tjenesteerfaring.
- Han er også utdannet bedriftsøkonom, med masterutdannelse i offentlig økonomi og ledelse.

I følge Nettavisen, advarer Gartner Group mot Forsvarssjefens Golf-planer. - Det er risiko for at kompleksiteten i prosjektet raskt vil komme ut av kontroll, heter det i analysen. Etter det Ryktebørsen kjenner til, omtales dette prosjektet internt som "Golf etter Karlsvik modellen"

Når de 20 forskjellige spellemannsprisene skal deles ut på Chateau Neuf 28. januar, er Forsvarets musikk Trøndelag (FMKT) en av tre nominerte i klassen "Årets barneplate". Etter det Ryktebørsen erfarer, vil **en eventuell spellemannspris bli auksjonert bort på nettauksjonen.no. Dette for å finansiere togbillettene tilbake til Trondheim.**

Gjennom drastiske kutt og innsparinger greide Forsvaret å holde budsjettet i 2005. -

2005 var et unntaksår. Vi kan ikke fortsette på denne måten, fastslo forsvarsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen i følge Bergens Tidene. Fra noe perifert hold i Departementet får Ryktebørsen vite at Forsvarsministeren allerede neste år planlegger nye overskridelser "Om alle andre holder budsjettet, så skal vi alltid få til en sprekk i Golf", sier vår kilde.

Tidligere forsvarsminister Kristin Krohn Devold blir ny generalsekretær i **Den Norske Turistforening**. - Jeg har tatt et verdivalg og slutter i politikken. Nå vil jeg vie innsatsen min til å få flest mulig nordmenn ut for å oppleve naturen og friluftslivet, sier Krohn Devold.

Fra kilder i Turistforeningen får Ryktebørsen vite at noen av virkemidlene er en betydelig reduksjon av friluftssarealet, samt et mobilt, fleksibelt, innsatsbasert friluftsliv. Ikke ulikt det vi kjenner fra "Fangene på fortet"

DEN LETTE BRIGADEN

Krimkrigen var den første, større krigen som ble fulgt av nyhetskorrespondenter. Et resultat av denne utviklingen var at krigen ble kjent for sine mange, strategiske feil. Den mest herostratisk berømte av disse var den Lette Brigadens angrep.

Tekst: Trond Sætre

Russerne har fått skylden for Krimkrigen, hvis ytre motiver var av religiøse. I 1853 hadde den osmanske sultanen overlatt beskyttelsen av kristne helligdommer i Palestina til det katolske Frankrike i stedet for det ortodokse Russland. Tsaren av Russland reagerte med å sende invasionsstyrker til Valakia og Moldavia, to provinser i det osmanske riket (senere to landdeler i Romania) som var av særlig russisk interesse. Vestmaktene svarte først med diplomati og forhandlinger. Etter den 30. november 1853, da russiske krigsskip senket mesteparten av en tyrkisk skvadron ved den Nord-tyrkiske havnen Sinop, gikk imidlertid både Storbritannia og Frankrike inn i krigen på tyrkisk side. Begge stormakter hadde lukrative handelsinteresser i det osmanske riket. De ville ikke risikere at Russland, gjennom en krig mot tyrkerne, fikk overtaket i regionen.

I september 1854 gikk britiske og franske styrker i land i havnebyen Balaklava på Krimhalvøya. Hensikten var å beleire havnebyen Sevastopol, som lå 15 km lenger vest. Byen var hovedkvarteret til tsarens svartehavsflåte, og således et viktig framtidig angrepsmål. En massiv blokade bestående av skanser og skyttergrøper vokste fram rundt Sevastopol i begynnelsen av oktober.

Allerede tidlig under beleiringen, den 25. oktober 1854, gjorde russerne et forsøk på å bryte blokaden i det som har blitt kalt slaget om Balaklava. Dagen i forveien ble den britiske kommandøren feltmarskalk Lord Raglan fortalt om operasjonen, men da russerne brøt ut hadde han ikke foretatt de nødvendige forsterkningene. Dette til tross for at bare to av de seks skansene i

beleiringen var ferdig bygde, og bare tre av dem hadde artilleri. Uerfarne tyrkiske tropper vokter dem. Raglans nøling har i ettertid blitt begrunnet delvis med hans skepsis til spionenes opplysninger (de hadde gitt ham en falsk alarm bare noen dager tidligere), og delvis med at han var redd for å røpe hvordan beleiringsstyrken var spredd. Resultatet var at russerne i løpet av et par timer hadde erobret alle skansene, og nå beveget seg mot dalsøkkene utenfor Balaklava, der briter og franskmenn var stasjonert. Raglan fikk da samlet de infanteridivisjonene han hadde til rådighet for å hindre den russiske frammarsjen mot Balaklava. De to divisjonene Highlanders og den Tunge Brigade greide å drive tilbake tallmessig overlegne russiske styrker, som var nødt til å løpe fra artilleriet sitt. Russerne ble stående på Causewayhøyden og Fedioukinhøyden i nord.

På dette tidspunktet var det at Raglan tok beslutningen som skulle skaffe ham en lite ærefull plass i militærhistorien. Det begynte da han ble gjort oppmerksom på en bevegelse borte ved de russiskkontrollerte skansene: russiske kavalerister prøvde å føre bort kanonene. Lord Raglan dikterte da følgende ordre til den britiske kavalerikommandøren, Jarlen av Lucan: "Lord Raglan ønsker at kavaleriet raskt rykker fram til fronten - følg fienden og prøv å hindre dem i å føre bort kanonene. Ridende kavaleri kan følge med. Fransk kavaleri fins på deres venstre side. Umiddelbart". Russerne som Raglan hadde gitt den Lette Brigaden ordre om å angripe, befant seg på en annen høyde til venstre i dalen. Raglan kunne se dem, men det kunne ikke Lucan og den Lette Brigaden, som befant seg lenger nede i dalen. Lucan tolket derfor lordens ordre dit hen at han ville ha kavaleriet til å angripe en skanse ved enden av dalen, omtrent en kilometer lenger borte,

der russerne også hadde mange kanoner stående. Brigaden angrep i tråd med den misforståtte ordren, og med sin uforferdede oppførsel greide de faktisk å overrumple russerne. Men russerne var tallmessig overlegne, og snart måtte britene trekke seg tilbake med store tap. En fransk kavaleristyrke dekket dem, og reddet brigaden fra utslettelse. "Det er fantastisk, men det er ikke krig" sa den franske kommandøren Pierre Bosquet om britenes ville framferd på slagmarka. Av en styrke på 673 ble 118 mann drept, 127 såret og 362 hester gikk tapt.. Soldatene ble i ettertid roset for sitt mot, og dikteren Lord Alfred Tennyson har udødeliggjort innsatsen deres i "The Charge of the Light Brigade", et dikt som ble viden kjent mens krigen ennå pågikk.

Den samme æren har ikke blitt kommandørene til del. Lucan fikk mye av skylden for utfallet, og det er sant at han burde ha utsatt angrepet til han hadde fått mer presise ordrer. Men egentlig hadde Raglan størstedelen av ansvaret (noe historikerne da også har gitt ham). Ikke bare burde han tenkt på at Lucan ikke hadde like godt overblikk som han selv; angrepet ville vært unødvendig og uansvarlig selv om brigaden hadde angrepet rett sted. Det var alt for risikabelt, og ville uansett kostet mer enn det var verdt. Når Raglan likevel valgte å beordre et slikt angrep, skyldtes det nok hans personlige oppfatning om viktigheten av å beskytte kanoner. Lordens store forbilde, Wellington, var berømt for aldri å ha mistet en kanon.

Raglan fikk aldri lagt hendelsen bak seg. Han døde i juni 1855, noen få måneder før Sevastopols endelige kapitulasjon. Dødsårsaken hans ble beskrevet som utmatting som følge av dysenteri og som det sies, uro i sinnet.

VALG AV REDNINGSHELIKOPTER - EN GÅTEFULL AFF

Av Per Gram
Medlem av Helikopterfaglig Forum

Personellet ved 330 skvadronen har utført en betydelig og imponerende jobb med å operere Justisdepartementets Sea King redningshelikoptre i over 30 år. Skvadronen har åpenbart lidd under det forhold at det har utviklet seg uklare ansvarsforhold som har gitt en lite effektiv styring fra sentrale myndigheter. Derfor er det skvadronens enkelte lokale avdelinger som i stor grad har måttet ta ansvar for å holde driften og beredskapen oppe. Det som de fleste ikke er klar over, er imidlertid at før dette systemet ble opprettet i 1973, ble tjenesten i tiden 1970-73 utført av et sivilt selskap. Helikopter Service A.S. som - i henhold til en kontrakt med Justisdepartementet - gjorde jobben godt med sine Sikorsky S-61N, inntil Forsvaret overtok med det som den gang var moderne maskiner; Westland Sea King, en variant av Sikorsky'en. Maskinen er nå blitt foreldet og utskiftning er naturlig og påkrevd. I den forbindelse ønsket Forsvaret seg en variant av NH90, maskinen som er kjøpt inn til oppsynsfartøylene og de nye fregattene, også som nytt redningshelikopter, opprettet Justisdepartementet etter Stortingets ønske, et "Helikopterfaglig Forum" (HF). Forumet skulle være en faggruppe som skulle legge forholdene til rette for en "kvalitativ god prosess" for å sette krav til tjenesten samt vurdere ulike kandidathelikoptre til jobben. Innstillingen fra HF forelå i juni 2003 og pekte på at Forsvarets spesifikasjon og valg av maskin var lite egnet som et rendyrket, sivilt redningshelikopter. Maskinen var for

militær. HF ønsket saken satt ut på anbud. Da startet en prosess som undertegnede ser på som en tragedie for de potensielt nødstedte langt til havs.

Jeg er med andre ord særlig opptatt av to spørsmål: For det første taler alle fornuftige og faglige hensyn for en åpen anbudsrunde for å klarlegge skikkelig og profesjonelt hvilken maskin som er det beste produkt for denne oppgaven som kan tilbys til de gunstigste økonomiske betingelser. For det andre mener jeg at svært meget taler for at det mest hensiktsmessig driftsopplegg for tjenesten, i dagens situasjon med et meget omfattende sivilt helikoptermiljø i Norge, vil være sivil drift i henhold til en kontrakt med Justisdepartementet. Dette vil gi klarere ansvarsforhold og rendyrke tjenesten som er i tråd med utviklingen i en god del andre land.

Dessverre ser det ikke ut som noen av disse budskapene har slått igjennom hos våre øverste beslutningstagere i Regjering og Storting, og jeg regner med at en sivil overtagelse i dag er lite aktuell. Men jeg har personlig erfaring på dette området ved min deltakelse i oppbyggingen av den moderne spanske redningshelikoptertjeneste gjennom et samarbeid mellom selskapene Helicsa og Helikopter Service på begynnelsen av 1990-tallet. Systemet har etter dette fungert effektivt og på en aldeles utmerket måte. I det følgende skal jeg imidlertid konsentrere meg om å beskrive den prosess som har vært gjennomført i den forbindelse. Den har i sannhet vært mystisk og gåtefull.

For ikke lenge siden ble det bekreftet på en fullstendig klar måte at Justisdepartementet fortsatt skulle ha ansvaret for tjenesten, og at den fremdeles skulle

opereres av Forsvarets personell ved 330 skvadron. Samtidig ble det fastslått at det var behov for innkjøp av nye maskiner fordi Sea Kingens dager gikk mot slutten. Den enstemmige innstillingen fra HF passet Forsvaret dårlig. De ønsket et enhets-helikopter for alle typer oppdrag og pekte på betydelige mulige synergier i den forbindelse. HF mente at enhetshelikopter-tanken var gått for langt, og at man burde stille spesifikke, sivile krav til maskinen fremfor militære som da lå i kortene. Det var åpenbart for HF at det var en meget god idé, også hjemlet i lovverket, at en burde sette anskaffelsen ut på anbud for på den måten å få presset prisene, slik danskene anbefalte meget sterkt overfor HF. De hadde nettopp vært igjennom en liknende prosess hvor prisene ble presset betydelig ned. I stedet ser en at det igangsettes betydelig press for

- a) å ufarliggjøre innstillingen til HF,
- b) å arbeide for å omgå de offentlige anbudsregler,
- c) å påvirke EFTA's Surveillance Agency (ESA) slik at dette ble definert som et militært og ikke et sivilt innkjøp,
- d) å påvirke Justisdepartementet, og
- e) å påvirke statsministerens kontor direkte.

Følgende metoder ble benyttet:

En oberst i Luftforsvaret var sentral i den prosessen Norden gjennomgikk i det såkalte Nordic Standard Helicopter Project, altså det nye enhetshelikopteret for de nordiske landene. Norge besluttet å kjøpe 14 av disse maskinene. Uten karenstid gikk obersten over til den norske agenten for NHIndustries som bygger NH90.

Det virket som Forsvaret drev aktiv og direkte påvirkning av det politiske miljøet, og

Hvorfor skal ikke kjøp av nye redningshelikoptre konkurransesettes gjennom en åpen anbudskonkurranse? Har anskaffelsesprosessen vært ryddig? Bør det vurderes om tjenesten skal siviliseres? Det er spørsmål som det er naturlig å stille når opplegget skal fastsettes for de neste 30-40 år.

det åpenbarte seg en del misoppfatninger av HF's innstilling, som for eksempel at det bare var NH90 som kunne lande på fartøyene. En meget alvorlig misoppfatning. Forsvaret fikk også sympati for synergieffekten ved å ha én og samme maskin som et standardhelikopter, altså at det kunne brukes vekselvis på fregattene, kystvaktfartøyene og i redningstjenesten. Det de ikke forklarte var at dette betinger forhåndsinstallert utstyr som krever plass og vekt, noe som går ut over rekkevidde og kapasitet.

En av helikopterleverandørene klaget redningshelikopteropsjonen på NH90, som var forhandlet frem av Forsvaret, inn for ESA fordi en mente at anskaffelsen av nye redningshelikoptre streid mot EØS avtalen. ESA ble med all sannsynlighet påvirket i betydelig grad av personer som står NHI nær. Saken ble dermed avsluttet med at ESA "lukket" saken under henvisning til at en anså anskaffelse av redningshelikopter som en forlengelse av kjøpet av 14 NH90 til Forsvaret. Igjen ser en at Forsvaret slår alle modellene i hardtkorn, uten å forklare at det er vesensforskjellige varianter eller typer en snakker om, ref. HF's innstilling.

Samme produsent som klaget saken inn for ESA, leverte også en stevning til Oslo Tingrett. Men saken ble avvist fordi regjeringsadvokaten hevdet at Regjeringen ikke hadde bestemt seg for å bruke opsjonen.

Gjennom en lekkasje av en e-post til Statsministerens kontor fra en konsulent for NH Industries, går det frem at NHI tviler på om NH90 klarer å tilfredsstille krav som er satt av norske myndigheter. Konsulenten uttaler i e-posten at NH90 ikke vil kunne møte de krav som er satt – noe som heller

ikke noe annet helikopter i verden kan. Hans henvendelse bygget åpenbart på lekkasjer fra interne og fortrolige møter mellom Justisdepartementet og Forsvardepartementet. Rundt denne saken er det momenter som bør føre til en nærmere gransking av konsulentens virksomhet og hans kilder.

I tillegg til dette kommer ytterligere én sak som kompliserer bildet: Det ble sagt fra talerstolen på Solakonferansen i 2004, at dersom Forsvaret ikke fikk det som de ville, så måtte Staten bekoste ytterligere 4 maskiner til den rollen som kalles Combat Search And Rescue, CSAR. Dette ble sagt av daværende sjef for Luftforsvaret Tomas Colin Archer. Implisitt i dette lå at de 10 maskinene som Forsvaret forutså skulle overta etter Sea King, også hadde en rolle som CSAR maskiner. Dette er en tjeneste som betyr å operere bak fiendens linjer i krig for å drive redning av egne styrker. Det betyr videre en maskin som er rigget eller utrustet med tyngre og komplisert utstyr i fredstid.

Nylig kom Justisdepartementets spesifikasjoner og krav til det nye redningshelikopteret på markedet i ugradert versjon uten vedlegg. Offentligheten får altså ikke innblikk i vedleggene. Dette var undertegnedes mørkeste øyeblikk etter 40 år som flyger; en nedtur som dessverre lå i kortene: Spesifikasjonene som foreligger er helt klart et opplegg for en militær maskin, veldig lik den varianten av NH90 HF forkastet fordi den ikke var egnet som sivilt redningshelikopter. Det spesifiseres for eksempel

- Flatbanevåpen. Helikopteret skal ha *complete provision* for skarpskyttergevær, fra kabin, på begge sider av helikopteret.
- Radar. Helikopteret skal ha en radar som kan oppdage små objekter i sjøen

(ubåtperiskop, snorkelmaster, antenner) Radaren bør gi mulighet til målfølgning av minimum 50 bevegelige mål. Radaren bør kunne oppdage mennesker som beveger seg på bakken (på land).

- Elektronisk krigføring. Det settes krav til utstyr for elektroniske støttetiltak
- Cockpit skal ha *complete provisions* for seter som beskytter besetningen mot konvensjonelle prosjektiler opp til 7,62mm *NATO ball*.
- Rapellering. Kabinen skal ha *complete provision* for *fast rope* operasjoner.

Som allerede nevnt så er dette krav som stilles til en militær maskin med sivile applikasjoner. Utstyret betyr også at maskinen, noe også "lekkasjekonsulentens" oppdragsgiver har funnet ut, ikke kan tilfredsstille de krav som var satt av HF til rekkevidde og kapasitet. Dersom en er uenig i dette syn, så er det kun én måte å få stadfeste hva som er sannheten: Ved en *fly off*. Dette er en konkurranse under like forhold mellom flere kandidathelikoptre. En slik konkurranse bør finne sted **etter** at Justisdepartementet har revurdert krav til utstyr og luket ut det militære. Dersom Forsvaret trenger CSAR maskiner, så må disse kjøpes inn over forsvarsets egne budsjetter, ikke over budsjettet til Justisdepartementet.

Saken reiser svært mange ubehagelige spørsmål og krever opprydding og avklaring slik at samfunnet får det best egnede landbaserte redningshelikopter for å komme nødstedte til assistanse innen hele det norske redningsområdet slik det er definert av IMO, FN's sjøfartsorganisasjon.

NYE KAMPFLY NASJONALT NØDVENDIG

Statssekretær Espen Bart Eide og oberstløytnant/flyger, Gerard Larsen på første benk under FFIs Forum - kjøp av nye jagerfly, som ble avholdt i Oslo Militære Samfund.

Norges kjøp av nye kampfly vil bli vårt største forsvars-politiske løft noen gang. Beregnede investeringer ligger på 26-38 milliarder kroner. Men skal Norge ha et effektivt forsvar er man nødt til å betale hva det koster. Et forsvar uten kampfly vil være uinteressant, uansett hvilke andre kapasiteter det måtte ha.

Av Tor Hushby

FFI-forskerne Jan Erik Torp og Stian Betten loste en stor og vitebegjærlig forsamling gjennom tåken under FFIs siste Forum i 2005. Det er ikke mulig å finne et så stort beløp i ett forsvarsbudsjett, konkluderte de. Løsningen er enten tilleggsbevilgninger, anskaffelse av et mindre antall fly som opererer integrert med andre allianseland, eller – verst av alt – at flykjøpet finansieres ved at man hugger vekk andre forsvarssektorer. Men ved siste alternativ vil sårene bli så dype og farlige at FFI ikke holder dette som et realistisk alternativ. Å la være å kjøpe nye fly var en like dårlig vei. Det samme er satsing på billigere fly med subsonisk hastighet og svakere sensorer. Her er det dessuten få å velge mellom.

Øverste hylle

Nei, sats på øverste hylle, råder FFI. Men den nedre grense for nye supersoniske fly bør ikke komme under ca. 35. Faller man under mister vi vår kunnskap om luftmakt. Man kommer ifølge FFI heller ikke utenom bøygen ved å satse på luftvern (som vil bli dyrere), UAV-teknologi (som fortsatt er i sin barndom) eller UCAV – Unmanned Combat Aerial Vehicles- (som ennå bare er på tegnebrettet).

Hva med en forlengelse av levetiden for F-16? Dette kan gi politikerne et pusterom og en tenkepause, men bare til 2033. Da er levetiden for F-16 flåten over for godt. Lar politikerne det skure i et kvart århundre til, må de være klar over at effektiviteten til flyene avtar og kostnadene tiltar i en grad som kan nærme seg hva det vil koste å kjøpe nye fly. Dessuten er

det store sjanser for at Norge blir sittende igjen som ikke bare enebroker av F-16, men også teknologisk akterutseilt (Italia skal eksempelvis snart bytte ut F-16 med Eurofighter). Vi risikerer derved etter hvert å svekke interoperabiliteten med de andre medlemslandene.

Fire alternativer

Offisielt skal Norge fortsatt velge mellom fire flytyper: Joint Strike Fighter, Eurofighter, JAS Gripen og Rafale (Frankrike). Stortinget ventes å treffe sitt valg i 2008. Men til våren bestemmer Forsvarsdepartementet om Norge skal fortsette å bidra til utviklingen av JSF. Hvis vi sier ja, vil det i vide kretser bli oppfattet som at Norge i realiteten har gjort sitt valg.

HOVEDSTYRET BFO 2005-2008

Kapt. Didrik Coucheron
Leder, BFO

Maj. Eivind Solberg
Nestleder, BFO

Kapt. Jens Bernhard Jahren
Krigsskolen

Vara
ObLt. Runar Gjerald

Fenr. Frøydís Refsvik Grindstein
331 skvadron/Bodø

Vara
Hans Petter Myrseth

OB. Pål Jarle Talmo
Bodø Hovedflystasjon
Vara
Fenr. Per Hillesøy Kallevåg

Oblt. Tore Kvalvik
FD

Vara
Oblt. Stig Frankrig

Oblt. Heidi Gaustad
CAOC 1 Finderup/OK

Vara
Lt. Atle Ohren

Kapt. Roy Nordfonn
Sambandsbataljonen

Vara
Kapt. Asle Tjøtta

KK. Jan W. Smidt
FST

Vara
Jens Tore Moen Alfei

KK. Jan Henri Jensen
SKSK

Vara
Lt. Per Iver Nordseth

OK. Trond Sjøthun
SSTN/Hillesøy

Vara
Lt. Lars K. Danielsen

Maj. Bjørn Anthonson
LDKN

Vara
Kapt. Dag Inge Korstad

Maj. Pia C. B. Fjærli
FOHK

Vara
Lt. Anders Strangstad

Oblt. Odd-Arild Karlsen
FLO/IKT/DT/SDS

Vara
Oblt. Tom Gillerhaugen

Lt. Jarle Birkeli
FKL/Tekn/Våpen
Sessvollmoen
Vara
Maj. Pål Maugesten

BS-elev Aleksander Kristiansen
BESO

LT. Håvard Johansen
KAFO

**Ett yrke
– én organisasjon**

BFO ORIENTERTE HJK

Hærens Jegerkommando har i de senere årene fått dårligere vilkår i sitt daglige arbeid.

Arbeidsgiver har over tid trukket tilbake både tillegg og kompensasjoner. For å få svar på mange spørsmål hanket BFO Rena inn forhandlingsleder Jimmy Bjerkansmo til å snakke om de sentrale problemområdene: Beredskapstillegg, risikotillegg (også i utland), samt endring av kontraktsregime og særavtalen om Intops. Arbeidsgiver har lagt seg på en hard linje og ser ikke de samme utfordringene knyttet til rekruttering og bibehold av personell som personell i systemet. Dette gjør det utfordrende sier Bjerkansmo. Etter en gjennomgang av hovedpunktene med historikk kom det opp mange spørsmål og synspunkter som må tas med tilbake til forhandlingsbordet. Begge parter var meget godt tilfreds med orientering og samtaler.

I forkant av Jimmy sitt foredrag ble det avholdt medlemsmøte og valg av ny HTV.

 Per Ivar Norset

NOK EN GANG LØNNER DET SEG Å VÆRE BFO-MEDLEM

For andre gang på to måneder senkes prisene på BFOs bredbåndstilbud gjennom VenteloBlueCom. Månedsprisene kombinert med fri etablering og tilbud på trådløse produkter gjør avtalen meget gunstig, sier marked- og rekrutteringsansvarlig Lars Kristian Danielsen til Offisersbladet.

-Tilbudet er glimrende der Ventelo BlueCom har egne sentraler, sier Lars Kristian Danielsen. Der VenteloBlueCom ikke har egne sentraler, tilbys gunstig pris på bredbånd fra Ventelo BlueCom levert gjennom Telenors linjer - selvsagt billigere enn det Telenor tilbyr selv.

- Prisene er nå blitt meget gunstige. Ser man prisene sammen med vilkårene i avtalen som blant annet gjør det mulig å "fryse" abonnementet i inntil ett års varighet i forbindelse med beordringer utenlands. Jeg tror medlemmene våre skal lete lenge etter en bedre avtale sier, sier Danielsen.

ÅRSMØTE

I november 2005 ble det avholdt årsmøte i BFOs lokalforening på Luftkrigsskolen.

Valgkomiteen viste sin innstilling, og følgende ble valgt. Det var ingen «benkeforslag».

Vedtak: Leder: Dag Ola Lien

Nestleder og HTV Roar Vikvang

Styremedlemmer: Henning Didriksen, Frode Hansen og Ståle Mikalsen.

Valgkomité: Roger Lien og Hans Ole Sandnes

Repr bolignemd: Ole Jørgen Maaø

Alle ble valgt ved akklamasjon

OTV Midt-Norge Kristian T Grøn presenterte seg selv og informerte kort om FØNIKS 2 og ny FPH. Videre ble det tatt opp og diskutert forhold ifm rettsaken ifm bortfall av stillingsvernet for offiserene. NOF har kjørt en svært offensiv vervekampanje i regionen uten så stor suksess. Vi ble minnet om BFOs lokale vervekampanje. Videre ble det diskutert problematikk rundt aktiv verving overfor kadettene. Det ble fokusert på at OTV står friere til lokal verving, enn lokale BFOere som er ansatt på skolen. OTVen blir tross alt mer synlig nå som kontoret til OTV blir på LKSK. BFOs kontingent ble satt ned ifm Kongressen i sommer, den er nå 0,95% av bruttolønn og forskjellen til NOF har økt. Årsmeldingen ble for øvrig godkjent uten merknader.

GJENNOMSLAG FOR AT BEFAL KAN SØKE SIVILE STILLINGER

Jeg er meget fornøyd med at BFO nå har fått gjennomslag i denne saken, sier nestleder Eivind Røvde Solberg til Offisersbladet. Etter BFOs oppfatning har nåværende praksis vært lovstridig etter at yrkesbefalsloven bortfalt.

Bakgrunn for striden er en avtale inngått mellom Forsvaret og de sivile tjenestemennsorganisasjonene i 1998. Avtalen skulle ivareta overtallig sivilt personell under omstillingsprosessen. Den praksis som har utviklet seg, er at militært personell har vært ekskludert fra å søke sivile stillinger som utlyses internt i Forsvaret.

BFO har etterlyst hjemmelsgrunnlaget for dette, sier Solberg. – Vi har ikke fått et tilfredsstillende svar på dette, og når denne avtalen nå bortfaller, er det åpent for befal å søke sivile stillinger i Forsvaret.

FR DEL II PÅ Plass

Partene i Fredsregulativet del II (FR II) ble den 24. januar enige om en ny avtale. Jimmy Bjerkansmo sier til Offisersbladet at det var harde forhandlinger til siste øyeblikk.

Avgjørende for avtaleinngåelsen var at det var bred enighet om at en forhandlingsløsning ville være til beste for begge parter.

Av nyheter kan nevnes at befal som fører to husholdninger får fire nye enkeltreiser pr år, mens personell med samværsrett får redusert antall reiser. På det siste er det imidlertid en to års overgangsordning, og en øket fleksibilitet i forhold til dagens ordning. Uniformsgodtgjørelsen har øket noe for alle våpengrener, mens vi var tvunget til å slippe opp på prinsippet om at alt personell på sjøtjeneste skulle ha gratis kost. Den nye avtalen vedrørende sjøtjeneste lyder som følger: *Fri kost og fritt kvarter tilstås befal som er beordret om bord på K/S Norge, KNM og K/V - fartøyer når disse er beordret til, og utfører aktiv seiling. Fritt kvarter opprettholdes også ved landligge for personell som er tilvist kvarter ombord i ovennevnte fartøyer.* Også på denne delen av avtalen er det en to års overgangsordning, slik at de som er beordret til sjøtjeneste pr 1. januar 2006 beholder gammel ordning i inntil to år. BFO kommer tilbake med en fylldigere omtale av den nye avtalen på et senere tidspunkt.

Meld deg inn NÅ!

Ansatte i Befalets Fellesorganisasjon får **kr 80,-** i rabatt på ordinære månedspriser. Det er ingen innmeldingsavgift eller administrasjonsavgift (**du sparer kr 299,-**)

Meld deg inn i løpet av februar

...og få trendy treningsbag i tillegg til de gode betingelsene!*

**Kr 80,-
i RABATT**
Ingen innmeldingsavgift
eller administrasjonsavgift

S.A.T.S premierer innsatsen DIN!

Alle som trener regelmessig, to ganger i uken eller mer, får en flott t-skjorte, og er med i trekningen av en **Renault Clio (verdi 200 000,-)**.

*Gjelder ved kjøp av 12 mnd. medlemskap. Innmelding skjer direkte på senteret. Gyldig dokumentasjon må fremvises.

GRATIS PRØVETIME

Navn:

e-post:

Gyldig t.o.m 31.03.06

LØP OG PRØV PÅ
NÆRMESTE
S.A.T.S SENTER I DAG.

Trening du har glede av

For informasjon og inspirasjon:
www.sats.no

OMSTILLINGSBREV NR 1/2006

Først vil vi på omstillingssiden få ønske alle leserne av omstillingsbrevene et riktig godt nytt år. Året som har gått har vært hektisk selv om vi håpet på noe mer ordnede arbeidsforhold i forhold til arbeidsgiver, men slik ble det ikke. De sentrale aktørene blir innkalt av stadig flere aktører, på tross av at vi har en avtale med Fokus at alle møter skulle koordineres gjennom dem.

Forsvaret gikk med kr 300 mill i overskudd i 2005, mange penger, men i et noe større perspektiv har vi all grunn til å trekke konklusjonen – vi begynner å få kontroll på økonomien. Kan vi hevde at vi leverer det vi skal levere er jeg noe mer usikker på. Mobiliseringsforsvaret er et papir-produkt som ikke øves, øvingsnivået har aldri vært lavere enn i 2005, vi bruker utrolig mye penger og ressurser på omstilling, en omstilling som ingen ende synes å ta. Og det verste -vi går mot nok et hektisk år.

Omstilling i et kortere historisk perspektiv

I forrige århundre (1999) tok det opptil 6-7 år fra en ide ble skapt til den var realisert. Mange skyldte på organisasjonene, men det var det politiske systemet som var hovedårsaken til det. Med Svenkerudseminarene justerte partene kursen og kom frem til løsninger som tillot omstilling ned mot 2 år. Det er hevet over tvil at BFO var en sterk bidragsyter i det å forenkle prosessene, til beste for Forsvaret, personellet og økonomien – men så gikk noe galt.

Arbeidsgiver byttet ut personell i ledende posisjoner, forvalterne ble nye og alle, unntatt organisasjonene, ønsket å gå enda fortore frem – hvilket skjedde. Vi kom inn i en situasjon hvor organisasjonene og Forsvarets Hovedverneombud satte foten ned.

I dag opplever vi at det er liten sammenheng mellom oppdrag og ressurser. Alle vet det, bare organisasjonene og Forsvarets hovedverneombud er villig til å gjøre noe med det. Dagens omstillingstempo bryter med lov- og avtaleverk ift å få et Forsvar som balanser mellom å løse oppgavene og ha et forsvarlig arbeidsmiljø. Hvem har skylden? I dette omstillingsbrevet skal vi prøve å gi deg et lite bilde av hverdagen slik vi ser den. Vårt motto er: en ansvarlig arbeidsgiver skal ikke sette seg i en situasjon, hvor organisasjonene kan påvise at lov- og avtaleverk ikke er fulgt. Skjer dette må den ansvarlige fjernes fra denne posisjonen, han utgjør en sikkerhetsrisiko for personellet, med alt det innebærer.

Noen har fått for seg at omstillingen var

ferdig ved utgangen av 2005. I 2006 skal FLO omstilles, mens resten av Forsvaret skal omlegges. Konklusjon ut ifra FSJens virksomhetsplan, vi skal ned med flere hundre årsverk i 2006 - uten at oppgavene fjernes.

Forsvarsdepartementet vurderer lavere grader

Forrige gang dette skjedde måtte vi gå gjennom flere tusen stillingsbeskrivelser i Forsvaret, i 2006 må vi mest sannsynligvis gjøre jobben en gang til. Enkelte i Forsvarsdepartementet mener gradsnivået fortsatt er for høyt – tiltross for at de fleste har fått flere oppgaver og mer ansvar. Det beklagelige er at dette foreslås av militære embetsmenn, som selv ikke blir berørt av endringene. På samme tid ser vi en stadig økning i høyere grader i sentrale staber og hovedkvarter. Det er litt flaut å se at disse ansvarlige embetsmenn, pålegger de yngre stadig mer ansvar, mens de selv er opptatt av å øke fleksibiliteten i egen organisasjon – synliggjort med flere stillinger og flere årsverk enn forutsatt. FD er værstingen, de har øket egen stillingsramme med mer enn 110 årsverk på bekostning av den spisse enden. Dette vil selvfølgelig bli tilbakevist, men regelen om at man er seg selv nærmest gjelder fortsatt.

Ny organisasjon i Forsvarsstaben

Forsvarssjefen ønsket færre å ha styringsdialog med og vips bestemmer FD at nå skal Forsvarsstaben (FST) omorganiseres. OK, jeg skal innrømme at FDs beslutning, som alt annet i Forsvaret, kom fra Forsvaret selv. Vi fikk nye nivåer i FST. Personell, økonomi og styring (PØS), Forsvarets Personelljenester (FPT) og Fellesstaben ble en realitet. PØS og FPT ble nye DIFer, Fellesstaben er jeg noe usikker på og flere med meg. FSJen utvidet antall årsverk i FST med ca 50 og har i dag en personellramme på samme nivå vi krevde i arbeidsretten i 2003. En sak vi for øvrig tapte, tiltross for at vårt argument var tuftet på et forsvarlig arbeidsmiljø.

Den nye organisasjonen i FST er etablert med et utøvende nivå og et strategisk nivå. Hvorfor vi skal ha et strategisk element i Forsvarsstaben, når FSJen har et strategisk element i FD på over 110 årsverk i FD er uforståelig. Ikke bare de som jobber i FPT er usikker på hva som skjer, det er også organisasjonene - litt av en situasjon - spør du meg.

Etableringen av Fellesstaben

Forsvarssjefen har gjennom sitt beslutningsnotat nr 16/2005 besluttet Fellesstaben

opprettet, de fikk delegert stillingsfullmakt, som ikke kunne delegeres. Blant de mange avdelinger som ble underlagt Fellesstaben, var Forsvarets skolesenter (FSS) og Forsvarets Sanitet (FSAN), begge med delegert stillingsfullmakt. BFO har gjort Forsvarets øverste ledelse oppmerksom på at her har noen sovet i timen, vi blir fortsatt innkalt til sentrale møter med FSS og FSAN. Mitt spørsmål er om FSS og FSAN fortsatt har delegert stillingsfullmakt?

Har de det, er FSJens beslutningsnotat feil. Dette gir en uoversiktlig situasjon, som fort kan sette underlagte sjefer og tillitsvalgte i en underlig situasjon.

Er det da organisasjonene skal vise ansvarlighet eller bør Forsvarssjefen tone flagg og erkjenne at dette gitt litt fort. BFO er på ingen måter imot at FSS og FSAN skal ha delegert stillingsfullmakt, men akkurat nå er det svært uklart. BFO har bedt FST avklare situasjonen.

Organisasjonstablå kontra AMU-tablå

Forsvarets Hovedverneombud, Tor Melvold, har gjentatte ganger hevdet at det er uklare arbeidsgiverforhold i Forsvaret. Organisasjonene har samme oppfatning. Det virker som om Forsvarssjefen ikke klarer å tegne opp AMU-organisasjonstablå for Forsvaret. Dette skaper uklare ansvarsforhold og kan fort føre til at noen bryter arbeidsmiljøloven uten å være klar over det. HATA, vedlegg 1, er et administrativt vedlegg. Dette vedlegget lister opp hvilke avdelinger som er DIFer. Alle disse skal ha eget AMU, i tillegg kommer underarbeidsmiljøutvalg. BFO utfordrer FSJen og hovedverneombudet til å tegne Forsvarets AMU-kart, dette vil være et godt bidrag til et forbedret arbeidsmiljø i Forsvaret. Utfordringen er herved gitt og BFO kommer til å følge opp status i hvert omstillingsbrev i tiden som kommer. Nå er det tid til å fokusere på de som er igjen i organisasjonen, så langt har fokus vært å redusere organisasjon med 5000 årsverk, redusere driftsbudsjettet med 2 mrd kr, redusere EBA og avhende materiell.

Forsvarssjefens (FSJ) virksomhetsplan

Første gang vi drøftet FSJens virksomhetsplan var for driftsåret 2005. Da var drøftingsgrunnlaget bare 80 % ferdig. I prinsippet ble grunnlaget aldri helt ferdig og vi drøftet rettelsener og tillegg gjennom hele driftsåret.

12. januar i år drøftet vi virksomhetsplanen for 2006, grunnlaget var betydelig forbedret, men fortsatt ikke godt nok. Noe av årsaken er at budsjettet for Forsvaret ikke legges frem før

ved årsskifte, selv om man har visse rammer å gå etter. Den store endringen fra i fjor er at FSJens VP i stor grad er identisk med de oppdrag som FD har gitt i sitt iverksettelsesbrev – uten omskrivninger. Dette tyder på at det har vært et nært samarbeid mellom FSJ og FD.

Behandlingsformen er at kapitteleierne (Gler, Sjef FLO osv) har levert sine innspill tidlig på høsten uten at lokale tillitsvalgte har vært involvert. Dette er en svakhet, men vi er enige om å innarbeide behandlingsformen i den nye Tilpasningsavtalen som skal forhandles frem på våren. Vi har stilt krav om at underlagte sjefer involverer organisasjonene lokalt når FSJens VP er sendt ut.

Det er en svakhet at FSJens VP ikke har vært behandlet i FHAMU. Det foreligger ingen konsekvensanalyse eller risikoanalyser som skal angi muligheten for en forsvarlig drift av Forsvaret. Planen oser av usikkerhet og manglende økonomisk dekning for flere av kapitteleierne. Virksomhetsplanene til FOHK, FLO og PØS er ikke ferdig. Flere av de andre underlagte sjefers VP er mangelfull. De beste VPene er Hærens godt fulgt av Sjøforsvaret, æres bør de som æres skal. Luftforsvarets VP ble utsatt i påvente av Fønix 2 prosessen.

Prosjekt Forsvarets behov for lufthavnskapabilitet

Forsvarsdepartementet ga Forsvarsstaben, 24. oktober 2005, i oppdrag å legge til rette for etableringen av Moss Lufthavn Rygge (MLR) innenfor de føringer som var gitt tidligere. De skulle videre vurdere hvordan avvik/pålegg, tunge vedlikeholdsbehov og nødvendige utviklingstiltak kan ivareta for å opprettholde operativitet/godkjenninger ved de lufthavner hvor Forsvaret i dag har et total-/delansvar.

Prosjektet ble delt opp i 2 faser, hvor fase 1 skulle omhandle:

- Utvikling/etablering av løsninger, som ivaretar Forsvarets behov for lufthavnskapabilitet iht operative krav og behov.
- Behovene er knyttet til nasjonal styrkeproduksjon og øving, alliert støtte og øving, samt nasjonale og internasjonale operasjoner.
- Eventuelle operative krav kan være knyttet til EBA, krav til personellet og hvorvidt Forsvaret må ha et arbeidsgiveransvar. Videre skal krav til kompetanse og utholdenhet vurderes.

I fase 2 skal prosjektet utrede alternative løsninger som potensielt kan ivareta Forsvarets behov for flyhvnkapabilitet. Ser man oppdragene under ett holder det å henvise til FSJ og GILs tidligere foredrag/

rundreise, hvor de snakket om 2 baser i Norge. Endelig rapport skal være et av mange grunnlag ifm den nye forsvarsstudien, som skal leveres i 2008.

Prosjektet er koordinert av FD, med en styringsgruppe nedsatt av GIL. Prosjektet er inndelt i 3 underprosjekt (Moss lufthavn Rygge, flyplassiltak og flyplassdrift). BFO, ved nestleder Eivind R Solberg representerer de militære organisasjonene i styringsgruppa og OTV Sten Rune Karlsen er BFOs representant i flyplassdriftprosjektet. Rapportene skal leveres sommeren 2006. Valget av denne arbeidsformen er gjort for å ivareta personellet og et forsvarlig arbeidsmiljø i det framtidige luftforsvaret.

FSAN er inne i en ny omstillingsprosess

Alt helsepersonell, som ikke er i operativ struktur, ble flatt overført til FSAN pr 1. januar 2006. Denne overføringen skjedde ikke helt i samsvar med HATA, men ble presset frem under omstendigheter hvor P3/ORG3 skulle lukkes 28. november 2005. Ett av argumentene om vi ikke gjorde det var lønnsutbetalinger mv. Vi hadde det første drøftingsmøte 10. januar.

Utfordringen til FSAN er å profesjonalisere saniteten opp mot etablert struktur i Forsvaret for nasjonal og internasjonal tjeneste.

Oppgaver fremover er som følger:

- Oppheng basehelsetjeneste/Garnisons-helsetjeneste (fra 5 til 3 baser?)
- Beskrive organisasjon, herunder ansvar og myndighet på alle nivå
- Etablere nødvendig avtaler som sikrer klare regler innenfor delegert myndighet, ansvar og myndighet
- Etablere organisasjon innen 1. juli 2006
- Besøk ved alle avdelinger ferdig medio februar

Tidsplanen er foreslått til å være:

13-14 februar

Fellesmøte med regionsledere/sentrale organisasjoner

Uke 7

Drøftingsgrunnlag sendes ut for lokal behandling

Uke 10-11

Lokalt grunnlag/lokal AMU behandling

21 mars

Lokale drøftinger gjennomført

2 mai

Sentrale organisasjoner har arbeidsmøte med FSAN

Uke 19

Sentralt grunnlag oversendes FHAMU

30 mai

Behandling i FHAMU

13 juni

Sentral forhandling/drøfting

Hærens ingeniørskole et tilbakevendende problem

Da partene hadde fremforhandlet ny FPH del B, pr 1. august 2005, ble HIS igjen kastet ut i usikkerhet. Blir man fenrik etter ett år, får man opprykk til løytnant i samsvar med forutsetningene, er det en BS-utdanning på Bachelor nivå osv. BFO har fått mange saker gjennom høsten og vi fremmet krav til FST om å inngå en separat avtale for en personellgruppe som har blitt stemoderlig behandlet de siste 15 årene. Kravet ble gjentatt i møte med FPT fredag 20. januar.

BFO har fremmet krav på vegne av HIS-elever/personell som personellgruppe. Vi kan ikke gi den enkelte noe svar før avtale er inngått med FST. Informasjon om når dette har skjedd vil bli lagt ut på BFOs hjemmesider.

Hovedavtaleforhandlingene starter 30. januar

Staten har innkalt Hovedsammenslutningene til forhandlinger om ny Hovedavtale i Staten for kommende avtaleperiode. Forhandlingene gjennomføres 30 og 31. januar på Soria Moria. YS Stats forhandlingsdelegasjon ledes av YS Stats leder Tore Eugen Kvalheim. BFO er deltaker i delegasjonen ved undertegnede. Forhandlingene forventes å være avsluttet i løpet av 31. januar.

Ny tilpasningsavtale for Forsvaret

BFO har vært i dialog med FST/PØS ved arbeidsgiveravdelingen vedrørende ny tilpasningsavtale for Forsvaret, som en konsekvens av ny Hovedavtale. Dagens tilpasningsavtale ble utformet i en helt annen virkelighet enn den Forsvaret er inne i dag. BFO har allerede deltatt i en arbeidsgruppe som skulle sette HMS, arbeidsmiljø og medbestemmelse i sammenheng. Utfallet av dette arbeidet er sendt ut som et midlertidig direktiv, men vil søkes innarbeidet som et vedlegg til tilpasningsavtalen.

BFOs mål er å ivareta dagens medbestemmelse, men utvikle samarbeidsformer, som kan gjøre medbestemmelsen mer effektiv. Av problemstillinger vi ønsker svar på nevnes som eksempler:

- Hvilke saker ønskes behandlet lokalt utover det som behandles i dag
- Er det saker som i dag behandles som kan utelates
- Fungerer medbestemmelsen i samsvar med intensjonen i HATA, dersom ikke angi områder og om mulig grunn
- I store DIFer, eks HSTY og i FLO mfl. Har vi

større utfordringer enn i små DIFer. Hva kan gjøres for å sikre at alle nivå involveres i samsvar med HATA

- Er det deler av tilpasningsavtalen som ikke brukes, i tilfelle hvilke?
- Trengs det innskjørpelser på deler av avtalen, i tilfelle hvor og om mulig få frem forslag
- Osv

BFO ønsker involvering fra lokalforeningene, slik at vi går inn i forhandlingene best mulig forberedt. Det vil komme ytterligere informasjon, når arbeidsgivers standpunkt er klarlagt. Vi ber dere likevel starte prosessen nå ved å ta dette opp som tema i medlemsmøter og i lokalforeningene i den hensikt å involvere medlemmene. Husk denne avtalen danner grunnlaget for den medbestemmelsen vi skal utøve de neste 1-4 årene. Alle innspill kan sendes undertegnede på mail. BFO har opprettet en egen filstruktur for formålet.

Med håp om et ryddig og forsvarlig omstillings- og omleggingsår, hilsen

ragnar.dahl@bfo.no

Trudvang Rena Hotell

Renas mest sentrale overnattingssted ligger midt i sentrum. Herfra har du gangavstand til alt av spisesteder og servicetilbud.

Trudvang Rena hotell as

Postboks 84, 2451 Rena

Tlf.: 62 44 03 00

Fax.: 62 44 00 73

Dir.booking tlf.: 62 44 03 00

Dir.booking fax.: 62 44 00 73

URETTMESSIG BESKATNING PÅ MOBILTELEFON

Ifm statsbudsjettet ble det vedtatt endringer i skattesatser og nivåer. – Dette henger sammen med skattereformen som det forrige stortinget vedtok. YS støtter hovedlinjene, bl.a. med utjevning av forskjellen mellom skatt på arbeid og kapital. Ny skatt på mobiltelefon er imidlertid for dumt, sier YS-leder Randi G. Bjørgen.

Stoltenberg II regjeringen har i sitt første budsjett, innført en ny skatt: Skatt på mobiltelefon, fasttelefon og Internett når det er betalt av arbeidsgiver.

- Jeg velger å tolke dette som en arbeidsulykke som regjeringen må rydde opp i så fort den får mulighet til det, sier YS-leder Randi G. Bjørgen. – Vi har i Norge fått et svært kunnskapsbasert arbeidsliv hvor mange arbeidstakere i praksis er pålagt å ha mobiltelefon. I en rekke yrker er det blant annet sikkerhetshensyn som skal ivaretas

gjennom tilgjengelighet. Det er ganske håpløst å straffe noen gjennom å pålegge en ekstraskatt, fordi de gjør jobben sin.

De nye skattereglene fra nyttår, innebærer i praksis at alle med mobiltelefon fra jobben får pluss på bruttoinntekten sin med fire tusen kroner.

- Det er mulig dette kan forklares på et ideologisk standpunkt, men jeg har problemer med å forstå det. Med disse reglene vil arbeidstakere som alltid må være tilgjengelige, nå betale en ekstra skatt for det. Alternativet for alle er at mobilen legges igjen på jobb. Resultatet vil da bli at politi, tollvesen, leger og brannmenn ikke er operativt tilgjengelige etter arbeidstidens slutt. Det kan vi ikke akseptere, sier Bjørgen.

YS-lederen poengterer at mange virksomheter etter hvert går over til trådløst nettverk.

- I tillegg til den åpenbare urimelige

fordelsbeskatningen beredskapspersonell møter, står denne skatten i skarp kontrast til anstrengelser man gjør for å legge til rette for arbeidsplasser i distriktene. I slike tilfeller er arbeidstakerne i mange sammenhenger avhengig av mobiltelefon, fasttelefon eller Internett i hjemmet – dekket av arbeidsgiver, sier Bjørgen: - En slik skatt vil utvilsomt virke som kraftig brems på utviklingen av fleksible arbeidsplasser, som ikke minst er viktig av hensyn til å kunne kombinere arbeids- og familieliv. Særlig småbarnsforeldre som sliter mest med tidsklemma har god nytte av ulike mobil og hjemmekontorløsninger, men opplever nå altså å bli straffet for det. Denne skatten er i sin helhet urettferdig, familieuvennlig og distriktspolitisk idiotisk. Finansministeren må snarest rydde opp i dette. Den første og beste anledningen er i forbindelse med revidert budsjett.

STATUS I PROGRAM GOLF

BFO har de to siste måneder gjort et forsøk på å få til et informasjonsmøte med Forsvarsstaben om den videre omstilling i program Golf, sier nestleder Eivind Røvde Solberg. - Så langt har ikke FST respondert på våre henvendelser.

- Vi har over tid mottatt en rekke bekymringsmeldinger fra lokale tillitsvalgte i program Golf, sier Solberg til Offisersbladet.

- De uttrykker stor frustrasjon over en meget lukket prosess hva angår både fremtidig valg av løsning og en planlagt omorganisering av selve programmet. På bakgrunn av dette har BFO sendt et brev til Forsvarsministeren, hvor BFO ber ministeren om å bidra til at FST snarlig kommer på banen og involverer de ansatte i den videre omstillingen av program Golf.

FØNIKS 2 TAR PAUSE I SENTRALE FORHANDLINGER

De sentrale partene i Luftforsvarets Fønix 2 prosess har i skrivende stund kommet frem til at man tar en pause i den sentrale behandlingen. Bakgrunnen for dette er at arbeidstagerorganisasjonene ikke ser det som en reell mulighet til å komme videre før en del forhold er avklart. I grove trekk går dette på to forhold:

1. Kvaliteten på grunnlagsdokumentene, herunder forhold rundt OPL/F, stillingsbeskrivelser og NIPA.
2. Med grunnlag i det resultat som foreligger fra lokal AMU-behandling, ble vi enige om å gjennomføre en fornyet behandling i FHAMU der man blant annet vil legge større vekt på de arbeidsmiljømessige forhold som dimensjonering og dokumentasjon på bortfall av arbeidsoppgaver/ending av ambisjonsnivå.

Man er enig om å ta opp igjen behandlingen når dette er gjort og disse forhold er avklart.

***Avis Bilutleie
er eksklusiv leverandør av
leiebiltjenester til Forsvaret.***

***Det gir deg som medlem av BFO
spesielt gode priser både
på jobb og privat.***

***For bestilling
ta kontakt med
Avis Reservasjonskontor
på telefon 815 33 044.***

BOKANMELD

Dette er innlegget som major Harald Høiback fra Forsvarets stabsskole holdt i Tollbugt. 10 ved lanseringen av den nye læreboken "Militæretikk", også nevnt på siden "Litt av Hvert" i dette blad.

Når man inviterer en offiser med historiske og filosofiske tilbøyeligheter til å kommentere militæretikk ber man om bråk. Og bråk skal bli – etter beste evne. I første del av innlegget vil jeg sette militæretikken inn i et historisk lys, deretter vil jeg la den undergå noen enkle filosofiske undersøkelser – svært enkle vil nok noen si. Boken fastslår i innledning at:

"Om man mener at begreper som «karakter», «robust moral», eller «moralisk motstandskraft» er noe mer enn bare begreper, er det bare en ting å gjøre: Å sette alt inn for å gi sine soldater og befal det beste av den beste utdanningen for å bevare dem som mennesker og moralske aktører." (s.8). Det er åpenbart at forfatterne av boken mener at dette er mer enn bare begreper, men hva ville historiens aktører ha ment om slike spørsmål? La oss først stille spørsmålet til the Iron Duke. Hva ville Napoleons beseirer ha ment om viktigheten av «karakter» og «moralisk motstandskraft»? Wellington skal ha stilt sine oppdragsgivere følgende ultimatum:

"Jeg kan gi dere en armé bestående av landets beste menn, eller jeg kan gi dere en armé som kan slå Napoleon. Hvilke foretrekker dere?"

Det er ikke tvil om hva Wellington valgte, han ønsket folk som ikke hadde forlest seg på etisk teori og drevet karakterbyggende virksomhet i utrengsmål. Men hva ville forfatterne av denne boken ha svart på Wellingtons spørsmål? På vår vei framover i historier er det ikke til å unngå at vi møter general Sherman. I følge hans motstandere satte han en ny standard for grusomhet i krig, og han har siden vært en favorittcase blant militæretikerne. I boken finner vi følgende formulering:

"Det vi har gjort, det vi har blitt påført og det vi har unnlatt å gjøre, alt dette er ugjenkallelig, men vi kan gjennom oppgjøret forsone oss med det – slik at livet igjen blir levelig." (s.200)

Hva ville Sherman ha sagt til dette? Sherman skal visstnok ha blitt hjemsokt av

marsjen gjennom Georgia i resten av sitt liv. Om noen forsoning fant sted er tvilsomt. Femten år senere skal han ha brølt til avgangsklassen ved Michigan Military Academy:

"Jeg er dødstrett og kvalm av krig. Krigsære er rent sludder. Bare de som aldri har løstnet et skudd og aldri hørt de såredes skrik og stønn kan rope på mer blod, mer hevn, mer fortvilelse. Krig er helvete."

I 2004 arrangerte man en storstilt feiring av landgangen i Normandie, som markerte begynnelsen på slutten på Hitlers barbari. Men få viste interesse for å feire den offensiven som ble iverksatt fra Øst på samme tidspunkt, som var langt større og langt viktigere for krigens utfall. Vi skal huske at over 80 % av alle tyske soldater som falt eller ble såret under den andre verdenskrig, gjorde det i kamp mot Den røde armé. Det var i øst den tyske krigsmaskin blødde i hjel.

Hva kommer det av at den lille invasjonen fra vest setter den store i fra øst fullstendig i skyggen? Sannsynligvis fordi Stalin i ettertid fremstår som en minst like stor skurk som Hitler. Heller ikke de russiske menige hadde mye å lære av tyskerne hva gjaldt barbari, om vi skal tro Anthony Beevor. Men kunne den andre verdenskrig vært vunnet av personer med «karakter», «robust moral», eller «moralisk motstandskraft»? Sagt på en annen måte: Kunne Nazismen vært knust av de som beskrives i denne boken?

Historien gir etter mitt syn få holdepunkter for dem som ønsker å vise at verden blir et bedre sted å leve om vi bare har empati og vilje til omsorg, eller som det heter i boken: *"I en aktuell situasjon trenger vi kunnskap og ferdigheter om det vi skal gjøre, vi trenger noen grunnleggende verdier (for eksempel likeverd og menneskeverd), samt evne til empati og vilje til omsorg." (s.45)*

Evne til empati og vilje til omsorg var sannsynligvis det man trengte minst, da det så som mørkest ut foran Moskvas porter i 1941. Dette var den historiske innfalsvinkel til temaet, men hva med den filosofiske? Hva

kommer det av at vi i militære kretser i det hele tatt er opptatt av militæretikk, når krigshistorien gir så mange indisier på sannheten i Clausewitz ord om at i krig er de dumheter som følger av snillhet de aller verste? Etter mitt syn ligger det tre faktorer til grunn. For det første mener enkelte at det finnes universelle normer som eksisterer uavhengig av hva vi måtte mene om dem. De forsvinner ikke, selv om Stalin og britiske bombearbøynere velger å overse dem. Et slikt syn er tradisjonelt forbundet med religion. Gud har gitt oss normer og vi kommer til å bli holdt til ansvar. Både Hernan Cortez og Oliver Cromwell var relativt overbevist om at de var Guds oppsynsmenn på jorden og at terror og massemyrderier var en del av oppdraget. Eller som Cromwell formulerte det etter å ha slaktet ned 3000 av Drogheda's innbyggere:

"Jeg tror ikke at mer enn 30 av dem slapp unna med livet i behold... Jeg håper at alle ærlige sjeler gir æren for dette til Gud alene."

Nå kan det jo hende at dette var folk som hadde misforstått, og at de kanskje likevel ikke var Guds patruljeførere på jorden. Men bibelen selv overlater lite til fantasien. Om man skulle være i tvil kan man for eksempel slå opp i 5. Mosebok, hvor det i detalj beskrives hvordan man skal drive etnisk rensing, om å *"ikke skåne en eneste skapning"*, som det heter. Det andre grunnlaget for etikken er selvfølgelig egeninteressen. Det som tjener vår sak fremstilles som etisk renhårig, det som ikke gjør det som moralsk forkastelig.

Før andre verdenskrig ble bombing av sivile ansett som brudd på internasjonal lov, og som moralsk utilitær. Terrorbombing ble da også foreslått som et av anklagepunktene ved Nürnberg, men ingen ble dømt for det. Hvorfor? Hvorfor er det lov å slippe atomvåpen på byer, men ikke å skyte på soldater med eksplosive prosjektiler av mindre vekt enn 400 gram? Hvorfor forsøkte man i 1139 å nedlegge forbud mot bruk av armbrøst? Hvilke rett hadde for eksempel Lincoln til å nekte Sørstatene å

ELSE

danne et nytt forbund? Med hvilke rett har Frankrike vetofullmakt i Sikkerhetsrådet osv. osv.

Det tredje grunnlaget for etikken er det mest interessante, og det som til en hvis grad har ligget under hele dette innlegget, nemlig at vi mennesker er utstyrt med en form for moralsk ryggmargrefleks, som kan slå ut i gitte situasjoner. I følge Michael Walzer er det nettopp hykleriet som best beviser at de aller fleste av oss er utstyrt med en slik etisk sans. Eller som han skriver: "Der hvor vi finner hykleriet, vil vi også finne moralsk kunnskap." Sagt på en annen måte: Det har ingen hensikt å lyve i en verden hvor ingen forteller sannheten. Jeg tror Walzer har rett. Men problemet er at denne moralske varsellampen justeres kulturelt. Lampen er ikke knyttet til objektive normer.

Det er i år 100 år siden Hannah Arendts fødsel og vi vil sikkert få rikelig anledning til å bli minnet på hvor *banalt* enkelt det er å få de fleste av oss til å begå de fryktligste forbrytelser. Men i dette ligger det også et håp. Om sensitiviteten på vår moralske varsellampe kan justeres kulturelt, kan den etter mitt syn også påvirkes i en retning vi *ønsker*. Den viktigste forutsetning for å lykkes med en slik justering er nettopp å legge vekk tanken om at etiske normer er gitt en gang for alle. Fordelen med et slikt standpunkt er at det åpner for en dynamikk i etikken som forestillingen om objektive normer stenger for. Om det finnes objektive normer trues ikke normsettet av at jeg opptrer umoralsk. Det er en sak kun mellom meg og en eventuell dømmende part, være seg naboens hevede øyenbryn, økokrim eller vår herre, avhengig av livssyn og alvorlighetsgrad. Skyld, anger og oppgjør blir en privat-sak mellom meg, mine ofre og anklagere. Men normene forblir tilsynelatende de samme, selv om du bryter dem, igjen og igjen.

Men om normene *ikke* står fast i rommet, trues hele normsettet av at jeg ikke følger dem. Jeg har da et *kollektivt* ansvar for at

normer jeg selv synes er rimelige, holdes i hevd. Problemet med å bryte normer blir da ikke at jeg kan bli oppdaget, men at flere og flere kan komme til å synes det er greit at man bryter normen. For å vri litt på gamle Kant kan man spørre seg selv: *vil jeg virkelig at den handlingen jeg nå foretar skal bli en allment akseptert handling? Eller med Eva Joly: "Er det en slik verden vi vil ha?"*. Legger man en slik etikk til grunn oppstår det en dynamisk sirkel hvor dagliglivets moral settes inn i en sammenheng med normativ etikk og skriverstuemoral, om man vil. Handlinger vi gjør i det små, i det daglige, i det ubetenksomme, er med på å påvirke systemet for hva vi til enhver tid oppfatter som akseptabelt. Dette understreker viktigheten av selv å fremstå som et eksempel til etterfølgelse.

En slik dynamikk åpner også for at man kan sette verden på hengslende igjen om man har begått handlinger som har vært nødvendige, men som man ikke ønsker skal skape presidents. Robert Oppenheimer fikk som Sherman kvaler etter en vunnet krig, noe han skal ha gitt uttrykk for ovenfor president Truman. Oppenheimer skal følgelig ha sagt: *"President, jeg føler at jeg har blod på hendene."* Truman skal ha gitt Oppenheimer et lommestørke og spurt om hvorfor han ikke bare tørket dem av. Poenget er: Tror vi på universelle normer var bombene kun et problem for dem som ble rammet, og som eventuelt kunne bli det i fremtiden, og for Oppenheims private samvittighet. Men tror vi at normsettet påvirkes av det vi faktisk gjør, påvilde det et stort ansvar på Truman om å gjenreise respekten for sivile i krig. Noe også Truman i praksis viste noen år etter, da MacArthur tok til ordet for at USA skulle bombe Kina med atomvåpen. Der gikk det tydeligvis en grense, også for Truman.

Det er i denne sammenheng denne boken

har sin viktigste rolle å spille. Etisk teori har ingen verdi i seg selv, om den ikke avspeiles i praksis, noe også boken påpeker. Den etiske diskursen, for å bruke et fryktelig ord i disse lokaler, påvirker den etiske praksis, og motsatt. Men som allerede antydnet, denne kausaliteten er ikke snorrett. Folk som kan mye om etikk, lever nødvendigvis ikke forbilledlige liv. Det ligger et ikke ubetydelig viljeaspekt i dette. Ikke den gode vilje nødvendigvis, men vilje til det gode. Men, og det finnes et men, det kan komme tider hvor vi møter krefter som ikke tror på annet enn den sterkeste rett, og hvor *evnen* til etisk refleksjon og *viljen* moralsk praksis gjøres irrelevant.

Tittelen på boken er derfor god. Vi må *både* ha militærmakt for å håndtere folk som ikke vil følge spilleregler, og vi må ha evne til etisk refleksjon for å kunne holde liv i de samme regler. Vi trenger både militær styrke og vi trenger etikken, altså militæretikk. Vi må ikke bare ha et Forsvar, vi må også ha noe det er verdt å forsvare. For å avslutte med Nietzsche, som av naturlige grunner har fått begrenset plass i den foreliggende bok:

"Han som sloss mot uhyrer må passe på å ikke selv bli et uhyre. Om du stirrer lenge inn i avgrunnen vil avgrunnen også stirre inn i deg."

Forsvarets internasjonale engasjement gir formodentlig anledning til å både sloss mot uhyrer og til å stirre inn i avgrunnen også i fremtiden. Denne boken er et viktig bidrag for å unngå å havne i situasjonen Nietzsche beskriver.

PERSONELLBEHANDLING;

POLITIKK, FORVALTNING ELLER BRANNSLUKNING

Etter at jeg kom tilbake til Forsvaret fra permisjon i 2003 så har jeg hørt og opplevd skremmende tendenser til at vår viktigste ressurs - personellet - stadig blir utsatt for angrep på sine rettigheter, samt tilfeldig og lemfeldig behandling som ikke er i henhold til gjeldende lovverk eller avtaler. Jeg har i dette innlegg ikke tenkt å berøre det ansvaret som ligger på politikerne; lov med tilbakevirkende kraft, forslag om betaling av opptil 50% av masterstudiet og andre «kreative» forslag som man tror vil spare Forsvaret for lønnsutgifter. Ei heller vil jeg berøre den informasjonsoperasjon (INFOOPS) som har foregått for å få den norske befolkning til å tro at norsk befall er overbetalt. Når man setter i gang en slik kampanje så må man ha fakta som støtter opp om dette, og ikke bli tatt med buksa nede ved at det ligger en «bortgjemt» rapport i Forsvarsdepartementet som konkluderer med det stikk motsatte.

Mitt anliggende er de brudd som Forsvarets militære organisasjon (FMO) er ansvarlig for. I denne tiden med nedskjæring og omstilling er det umåtelig viktig at alle parter følger lover og regelverk, slik at det lille vi fremdeles har kontroll over og kan påvirke er forutsigbart.

Dette gjelder i forbindelse med beordringer, hvor man sentralt trekker stillinger selv om det er svært godt kvalifiserte søkere. Videre at man sentralt tildeler attraktive stillinger til

personell som ikke har søkt, til tross for at det finnes meget godt kvalifiserte søkere. Dersom dette er gjort etter press fra oven så tror jeg at Eva Joly ville klassifisert dette som korrupsjon.

For de som arbeider i Joint Warfare Center (JWC) er situasjonen svært spesiell. Her har de ansatte anmodet om en avklaring på sitt arbeidsforhold siden før opprettelsen av organisasjonen 23 oktober 2003. De tillitsvalgte, personellavdelingen lokalt (J1 FOHK), stabssjef og to tidligere sjefar ved FOHK har tatt dette opp gjentatte ganger gjennom sine kanaler uten å få gehør.

Det har til og med vært møte med POD/AGA (30 august 2004), hvor de ansatte ble lovet at man skulle få et snarlig svar. I skrivende stund mangler vi fortsatt svar på disse enkle spørsmål.

Slik BFO Jåtta oppfatter det er POD/AGA av den oppfatning at norsk lov, regelverk og avtaleverk ikke gjelder fullt ut for norske ansatte ved JWC. Denne oppfatning er de tillitsvalgte blitt presentert for, til tross for at det i 1994 og 1996 ble foretatt en juridisk utredning om forholdet til norsk lov.

Konklusjonen var at det ikke var unntak for HQ North i 94 eller senere Joint HQ North (JHQN) i 96. Det er jo også interessant at til og med polske jordbærplukkere som jobber i Norge er underlagt norsk lov og regelverk. Dersom oppfatningen i POD/AGA er at lover

og avtaleverk bare gjelder delvis blir det som å være «litt gravid».

Organisasjonene har videre krevd at lønnsfastsetting skulle skje i forbindelse med oppretting av JWC, som normalt ved oppretting av andre avdelinger. Dette har ikke skjedd.

Inntekten (og grunnlønn) er vesentlig dårligere enn for tilsvarende jobber i FOHK og forholdene generelt virker uryddige og usikre, med stor arbeids- og reisebelastning utenlands som har vesentlig dårligere betingelser enn innenlands tjeneste.

Konsekvensen av dette er at personellet søker seg vekk fra JWC.

En del av de som forlater JWC gjør dette etter eget utsagn p.g.a. arbeidsforholdene. Dette er personell som sammen med de andre har stått på natt og dag, og fortsatt gjør en formidabel innsats slik at så vel avtroppende forsvarsminister som norske og utenlandske flaggoffiserer gir JWC nesten uhemmet skryt. I tillegg til opplæring, trening og øvelser i stort antall, både i Norge og utenlands, med sterkt redusert bemanning har JWC etter nyttår også hatt norsk personell i Bagdad og Kabul.

Dersom JWC fortsatt skal være «flaggskip i NATO» eller Forsvarsministerens juvel så må man sikre at de beste søker seg til avdelingen. Det gjøres ikke ved å behandle de ansatte som en pariakaste.

EN NY FORSVARSORDEN

Jeg er oppriktig bekymret for Forsvarets framtid. Jeg er urolig og føler meg lite tilfreds etter å ha hørt Forsvarssjef Diesen og lest hans foredrag i Oslo Militære Samfunn mandag 28 november 2005. Sjelden har jeg blitt mer overrasket og provosert. Til min forbauselse hevder Forsvarssjefen (FSJ) at omstillingen til nå har kun avhjulpet problemene, men ikke løst disse. Om det er noen som hadde illusjoner om bedre tider, tror jeg at de vil bli skuffet. Mao det er på nytt en runde med omstilling og omorganisering. Her er vi inne på noe av kjernen i budskapet til Diesen. Han sier at tiden er inne for radikale endringer. Det er veldig slitsomt å være en del av en organisasjon med så lite forutsigbarhet. Vi har nettopp gjennomgått Statens største omstilling noensinne og nå varsles det enda hardere lut. Opplagt vil det være en stor utfordring å holde fokus og motivere for nok en gjennomgripende endring av Forsvaret. Jeg er fristet til å si at når vettet er minst – er viljen størst.

Overraskende nok hevder FSJ at en nasjonal forsvarsorganisasjon i en tradisjonell betydning er ved veis ende og at våre ambisjoner i forsvarssammenheng må senkes. Forsvaret skal profesjonaliseres mer, og vårt engasjement og virksomhet skal rettes mer internasjonalt. Det må bety at noe av grunnfundamentet for et Forsvar også blir borte, hvis hensikt er å beskytte staten/nasjonen. Dette harmonerer dårlig med hva vår nye regjering har signalisert. Et nasjonalt forsvar har sitt fundament og sin berettigelse ut fra en politisk vilje og målsetning. Så vidt jeg har registret er det ingenting som tyder på en ny endring i forsvarspolitikken. Derimot varsler FSJ en kraftig endring i forsvarsstrukturen. Operative kapasiteter som Forsvaret åpenbart har behov for står i fare for å forsvinne. Dette bekymrer meg. Hvordan FSJ kan framheve at et Forsvar basert på et lite antall ubåter og kampfly vil være noen av de viktigste ressursene i framtiden, er meg en gåte. Jeg sliter med å

se disse kapasitetene som svar på morgendagens utfordringer. Andre land har for eksempel oppløst sitt ubåtvåpen og satset på andre kapasiteter. Saken er den at det er Hæren som bidrar med substansielle bidrag til operasjoner i utlandet og nasjonalt. Slik vil det også være i framtiden, men det vil være et alvorlig problem dersom Hæren blir minimalisert og ubetydelig. Dette kan fort bli resultatet om ikke det blir gjort de rette prioriteringene. Det er tross alt Hæren som har de største bidragene i internasjonal tjeneste.

Argumentasjon om at vårt Forsvar har aldri vært mer troverdig og kapabel enn nå, virker lite overbevisende på meg. Vår nasjonale forsvarsevne synes å være langt dårligere enn noen gang tidligere. Det er ikke så lenge siden vi hadde beredskap i de militære avdelingene og et utenlands engasjement med inntil 2 bataljonstørrelser. I dag sliter vi med å stille substansielle og kapable bidrag til allerede eksisterende engasjementer. En

Slik jeg som tidligere hovedtillitsvalgt (HTV) har opplevd denne saken så er det gjentatte brudd på blant annet Arbeidsmiljøloven og Hovedavtalen, men også på Forvaltningslovens regler om saksbehandling.

For å sikre personellet ved JWC levelige

arbeidsvilkår er det derfor svært viktig at man umiddelbart får orden på de problemstillinger som er tatt opp av organisasjonene.

I tillegg må arbeidsgiver ta lærdom av dette slik at de ansatte slipper å oppleve brudd på norsk lov og avtaleverk i fremtiden.

Forsvaret burde nå hatt mer enn 10 års erfaring med NATO-avdeling på norsk jord.

Stein Flom Jacobsen
Nestleder BFO Jåtta

større grad av vervede i avdelingene vil forandre en rekrutteringsmasse som pr i dag ikke eksisterer. Rekruttering vil derfor være en stor utfordring og dette krever en organisasjon som har forankring og aksept i det norske folk. Jeg kan ikke se at forsvarsledelsen har noen gode løsninger på dette problemet.

En handlekraftig og synlig FSJ og forsvarsledelse er avgjørende i en offentlig debatt for å gi uttrykk for hva som er til beste for Forsvaret og landet. FSJ er den øverste etatssjef for Forsvaret og implisitt den som er best skikket til å kunne fremføre Forsvarets syn og interesser i offentligheten. Det blir fort en følelse av avmakt i forsvarsorganisasjonen, dersom ikke Forsvarets syn og mening klart og tydelig kommer fram. Derfor er det vanskelig å forstå FSJ passive holdning til å kunne påvirke utviklingen og ressurstilgangen til Forsvaret.

Løsningene på Forsvarets problemer er neppe gitt i en enten- eller kontekst. De

akseptable løsningene vil kunne komme fram i en åpen politisk debatt, hvor alle kan delta. Dette vil kunne gi oss en tilstrekkelig forankring og støtte for utviklingen av denne organisasjonen. Dersom foreslåtte budsjetter og strukturutvikling av Forsvaret blir uten vidervedigheter avviket som tilstrekkelige av FSJ, så vil det kalde hver diskusjon og innsigelse fra Forsvarets egne rekke. Dette blir totalt meningsløst.

Jeg føler at det er stor usikkerhet i organisasjonen nå, om hvilken retning og hva slags Forsvar vi skal få, eller om vi skal ha et Forsvar for nasjonal sikkerhet og for ivaretagelse av nasjonal suverenitet. Mitt ønske for det kommende år er at FSJ tar til fornuft og kan være etatens talerør i den offentlige debatt og være en del av samfunnets "decibelkor".

Gunnar Lillebo
Oblt/HSTY

NYTT LUFTMÅLSMISSIL – EN

Av kaptein Thomas Bjørnholm/FLO

I juli 1995 presenterte Tyskland for første gang missilkonseptet IRIS-T (AIM-2000) til Canada og de europeiske nasjonene Sverige, Italia, Hellas og Norge. Når er det gått ti år og et helt nytt missil er utviklet, testet og levert. Grunnlaget for IRIS-T prosjektet ble lagt allerede i 1996 og nedfelt i en Memorandum of Understanding (MoU) mellom partnerlandene. I denne ble det lagt vekt på å ha virkemidler som gjorde deltakelsen interessant uansett nasjonenes andelen i prosjektet.

De viktigste elementene i utviklingsfasen av IRIS-T prosjektet har vært:

- Nasjonal andel i prosjektet er lik andelen av egen industrideltakelse
- Innflytelse i prosjektet er uavhengig av nasjonenes prosjektandel
- All informasjon er tilgjengelig for alle deltakende nasjoner uavhengig av prosjektandel
- Skritt for skritt forpliktende deltakelse for nasjonene
- En hovedkontraktør

IRIS-T er et pan-europeisk prosjekt, hvor deltakende nasjoner har samlet kompetanse og delt kostnader i utviklingen av en etterfølger til kortholds luft-til-luft missilet Sidewinder.

- At produktet av dette samarbeidet nå etter ni års utvikling kan overleveres til en av de første av de deltakende luftstyrker, er et tydelig tegn på kompetansen i den europeiske forsvarsindustrien, sier den tyske luftforsvarsjefen, generalløytnant Kalus-Peter Stieglitz.

Et skoleeksempel

Utviklingen av IRIS-T missilet betegnes av industrien som et skoleeksempel på hvordan norsk industri kan komme tidlig inn i denne typen flernasjonale prosjekter.

- For industrien var det helt avgjørende at norske myndigheter tidlig bestemte seg for å delta i utviklingen. På bakgrunn av dette fikk vi et tett samarbeid med det norske Forsvaret før beslutningen om anskaffelse ble tatt, sier konserndirektør Edgar Fossheim i

Nammo. Han er overbevist om at det tidlige engasjementet i IRIS-T prosjektet har bidratt til et godt resultat for alle parter.

Også Forsvaret er godt fornøyd med IRIS-T prosjektet og anskaffelsen til de norske kampflyene. I løpet av høsten 2006 skal missilet tas i bruk på Luftforsvarets F-16 MLU kampfly.

- Dette er en suksess historie fra A-Å; for industrien, Forsvarets logistikkorganisasjon (Flo) og Luftforsvaret. Anskaffelsen gjennomføres innenfor fastsatt kostnads- og tidsramme. Jeg deltok selv på den offisielle seremonien på den tyske flybasen Laage og ser nå frem til at våre kampfly blir utstyrt med IRIS-T missilet, sier luftoperativ inspektør brigader Morten Haga Lunde.

Tyskland først ut

Like før nyttår ble det første luft-til-luft missilet IRIS-T overlevert til det tyske luftforsvaret og jagerskvadron 73 "Steinhoff". - Dette er en viktig dag for utviklingen av en

Et nytt missil vil gjøre de norske kampflyene mer effektive i luft-til-luft kamp. Med en kostnadsramme på 1,4 milliarder kroner anskaffer Norge det nye IRIS-T missilet og hjelmsikter til F-16 MLU flåten. Norsk industri har deltatt i utviklingen og produksjon av missilet. Sjefen for Nammo Raufoss, konserndirektør Edgar Fossheim, beskriver samarbeidet mellom forsvar og industri som et skoleeksempel.

SIL INNERTIER

reell europeisk forsvarsidentitet, sa eksp.sj Dr. Jürgen Kaempf i det tyske Forsvarsdepartementet, under seremonien på Laage den 5. desember 2005.

Det tyske firmaet BGT Bodenseewerk Gerätetechnik GmbH i Überlingen har fått kontrakten om serieproduksjon av IRIS-T til de seks partnerlandene (Tyskland, Hellas, Italia, Norge, Spania og Sverige). Missilet vil inngå som standard utrustning på Eurofighter Typhoon, men også partnerlandenes Tornado, JAS Gripen, F-16 og F-18 får IRIS-T som erstatning for Sidewinder.

Norsk industri hevder seg

Nammo Raufoss har gjennom deltakelsene i IRIS-T utviklingen opparbeidet seg verdifull erfaring og kompetanse innen rakettmotor teknologi og det spesielle trust-vector-systemet.

- Vi har opplevd dette som et meget bra prosjekt, sier divisjonsdirektør Ola Skrivevik i Nammo Raufoss. I tillegg til utviklingsarbeider

har vi fått kontrakten om å produsere IRIS-T motorene som skal dekke initialbehovet for 6 nasjoner. Skrivevik påpeker at erfaringen og resultatene fra IRIS-T prosjektet har vært en forutsetning for Nammos deltakelse i andre utviklingsprosjekter hvor andre nasjoner er kunder.

Enestående ytelseskarakteristikk

Etter at tyskerne nå har tatt i bruk IRIS-T missilet besitter de det mest avanserte og moderne luft-til-luft missilet i verden. Det nye kortholdsmissilet IRIS-T (Infra-red imaging system - Trail/trust vector control) er i stand til å presist engasjere mål opp til 25 km unna. Foruten fremdriftssystemet er den største forbedringen det infrarøde søkehode. Det inneholder fem ganger høyere målsøkekrekkevidde enn sammenlignbare eldre søkehoder. Selve søkerhodet blir styrt av en programmerbar computer som har enestående bildebehandlingsegenskaper med et høyoppløselig

IR-kamera innebygd. Gjennom dette kan IRIS-T gjenkjenne aktuelle målet etter utskyting og fly på egenhånd mot målet, uten å bli avledet av andre objekter.

Norske kampfly står for tur

Norge anskaffet dagens F-16 kampfly i 1980. Med sin ungdommelige alder er flyene så potente som det er mulig å bli. Norske kampfly vil med IRIS-T-missilet få en betydelig forbedring i luft-til-luft-rollen. Oppgraderingen vil bety mye for flygere, og ikke minst Norges evne til å opprettholde kontroll i luften. Etter planen blir missilet klart til operativ bruk mot høsten 2006.

To gode kandidater

Parallelt med at norsk industri har deltatt i utviklingen av IRIS-T har Forsvaret vurdert hvilket missil som skal erstatte dagens Sidewinder missil. Det amerikanskproduserte AIMX-9 og det europeiskproduserte IRIS-T, har

Det første IRIS-T missilet blir her overrakt til den tyske luftforsvarssjefen, generalmajor Kalus-Peter Stieglitz, under roll-out seremonien på flybasen Laag 5. desember 2005. Foto: det tyske luftforsvarets informasjonsavdeling

vært de mest interessante kandidatene. Major Roar Eggen, ved investerings-avdelingen i Forsvarets logistikkorganisasjon (Flo), leder prosjektet som skal fremskaffe den nye luft-til-luft-kapasiteten for den norske kamp-flyflåten.

- Begge er to gode kandidater, og er blitt nøye vurdert. Allerede på midten av nittitallet utarbeidet Forsvaret kravspesifikasjonene til et nytt luftmålsmissil. Denne har vært grunnlaget for prosjektet og de testene som har vært gjennomført. I en totalvurdering hvor elementer som ytelse og kostnad har vært avgjørende, falt valget på IRIS-T, sier Eggen.

Best før dato

Det eksisterende Sidewinder-missilet har vært i bruk på norske kampfly siden anskaffelsen i 1980. Missilet har vært gjennom flere teknologiske oppgraderinger, men nå er levetiden for Sidewinder-missilet nær slutten.

- Svært mye har skjedd innen missilteknologi i løpet av de siste tjue årene, og IRIS-T er et resultat av denne store utviklingen, forteller major Roar Eggen.

Integreres i F-16-systemet

Når et nytt missil skal tas i bruk, er det ikke

bare å sette dette på flyet og begynne å operere med det.

- Vi må gjennomføre en omfattende sertifiserings- og konfigurasjonsprosess før det nye missilet er klar til operativ bruk. Dette vil vi gjøre i tett samarbeid med produsenten av F-16, Lockheed Martin, og IRIS-T leverandøren, sier Eggen.

Både flygere og teknisk personell må gjennomgå utdanning. Det første utdanningsopplegget gjennomføres i løpet av våren 2006. Samtidig blir flyene klargjort for å ta i bruk missilet. Etter planen skal det være duket for operativ bruk av IRIS-T fra august 2006.

Luftoperativt inspektorat (LOI) på Rygge, huser de fagmilitære rådgiverne i prosjektet. Personell med kampflybakgrunn har bidratt hele veien i prosjektet, og nå er det like om hjørnet for implementering. Major Tord Aslaksen i faggruppe kampfly er fornøyd:

- Dette er en betydelig forbedring av våpensystemet F-16. IRIS-T er veldig manøvrerbart, det har et meget smart søkerhode og det har større rekkevidde enn eksisterende IR-missil. Som flyger vil jeg få økt sikkerhet fordi missilets potensial gir meg stor mulighet til å være den første som får skutt i en luftkamp. Sammen med det nye missilet får vi også installert nye

FAKTA OM IRIS-T:

- Er et luft-til-luft kortholdsmissil, det vil si at missilet benyttes mot mål i luften
- Forkortelsen IRIS-T står for: Infra Red Imaging System – Tail/Thrust vector controlled
- I Norge blir missilet en integrert del av våpensystemet til F-16 MLU (Midlife update) sammen med nytt hjelmsiktesystem.
- Skal erstatte dagens varmesøkende kortholdsmissiler (Sidewinder AIM-9L), fordi disse er over holdbarhetsdato.
- IRIS-T vil bli levert i perioden 2005 – 2009. De første norske operative flyene forventes å være klare i løpet av høsten 2006.
- Anskaffelsen av IRIS-T og nytt hjelmsiktet betegnes som prosjektnr 7102, og er i Statsbudsjettet for 2006 oppgitt med en kostnadsramme på 1,394 milliard kroner. Anskaffelsen til det norske Luftforsvaret gjennomføres som et prosjekt i Forsvarets logistikkorganisasjons Investeringsavdeling.
- Norsk forsknings- og våpenindustri (FFI og NAMMO) har deltatt i utviklingen av missilet

hjelmsikter, dermed kan vi skyte fra flere aspekter under luftkampen. Alt dette gjør at jeg får mye større sjans til å overleve luftkampen.

Vellykket testskyting

IRIS-T missilet har til fulle vist at det fungerer. I juli i år gjennomførte Norge, i samarbeid med EPAF-nasjonene, en vellykket testskyting av missilet fra F-16. Dette var første gang et missil med skarpt krigshode er blitt testet i IRIS-T-samarbeidet. Missilet hadde et direkte treff på en flygende måldrone etter å ha blitt skutt fra en norsk F-16 MLU. Testskytingen fant sted utenfor vestkysten av Norge.

En stor dag

F-16 har de siste årene vært gjennom betydelige oppdateringer, og fremstår i dag som et av de beste kampflyene. Det er derimot ikke ofte at nye våpen tas i bruk, spesielt ikke på luft-til-luft-siden. De relative fordelene som kampflyet har, gjennom hastighet, høyde og rekkevidde, vil med IRIS-T bli ytterligere forsterket. Da er det kanskje ikke så rart at det kribler litt i magen for dem som skal operere nyvinningen.

- For meg som flyger er dette spennende, det er over ti år siden sist vi tok i bruk et nytt missil, sier Aslaksen.

EUROFIGHTER BLIR DOMINERENDE I EUROPA

Tyske Eurofightere har nå tatt i bruk den norske IRIS-T raketten. Her er ett av skvadronens fly straks klar for dagens «mission».

Laage flybase v/Rostock: Eurofighter er det eneste jagerfly som kan angripe luft-og bakkemål samtidig. Instrumentene viser piloten hva han trenger og vite og overbelaster ham ikke. Cockpiten er rommeligere og gir bedre utsikt enn F-16. Den har også med to motorer langt kraftigere motorkraft, og er svært lett å fly.

Oberleutnant og pilot Ralf Brandeis, har ansvaret for en del av undervisningen av eldre Luftwaffe-piloter som konverterer til Eurofighter.

Kapitän og pilot Stefan Schumacher, foran sin nye Eurofighter som ble demonstrert for norske forsvarsjournalister.

Tekst og foto: Tor Husby

Uttalelsen avgis av major Ralf Brandeis, som har 200 timer bak spakene i Eurofighter og 560 timer på F-16 og har et godt grunnlag til å sammenligne de to. Offisersbladets utsendte kan bekrefte siste del av uttalelsen. Jeg klarte ved første forsøk ikke bare å starte og fly Eurofighteren i simulator, men også lande den i god behold.

Jagdgeschwader Steinhoff

Brandeis underviser tyske jagerflygere om finessene i det nye jagerflyet som skal bli ryggraden i Luftwaffe. Skvadronsjef oberst Günter Katz hevder at førsteinstrykket av Eurofighter er veldig godt.

Testing og evaluering har vist at flyet har overlegne egenskaper over hele skalaen og man har ikke møtt problemer eller hatt ulykker siden den første Eurofighter kom i 2004.

Jeg møter Brandeis og Katz i hovedkvarteret til Jagdgeschwader 73 "Steinhoff"

som holder til i den tidligere øst-tyske flybasen Laage, 20 km sør for Rostock i delstaten Mecklenburg Vorpommern.

"Steinhoff" er den første jagerflyskvadron i Luftwaffe med Eurofighter. Når skvadronen er kommet opp i full styrke vil den ha 33 fly av denne typen. I begynnelsen av 2006 er 14 av dem på plass. Ennå brukes "Sidewinder" missiler, men IRIS-T er på vei inn. Det samme er også helmsikte om et par år.

Det nye jagerflyet, som Tyskland, Storbritannia, Italia og Spania bygger i fellesskap, blir ryggraden i det tyske flyvåpenet. Ut forsvinner ikke bare Phantom og Tornado, men også MIG 29 (som Luftwaffe overtok da DDR klappet sammen). Blant de andre produsentlandene gir Italia slipp på F-16, mens Storbritannia oppgir Jaguar og Spania forlater Mirage F1C.

Erstatter ti

I det store europeiske bildet skiftes til sammen ti forskjellige eldre jagerflytyper ut i seks land til fordel for Eurofighter. Overgangen betyr et langt skritt i retning forbedret interoperabilitet og standardisering, mener

produsenten EADS. Totalt er det inngått kontrakter for produksjon av 620 fly med leveranser frem til 2016. Alle er like, uansett hvor de bygges. Eurofighter kommer med andre ord til å bli ganske dominerende på kontinentet og plasserer seg som en alvorlig konkurrent til de amerikanske jagerflyene som stort sett har hatt markedet for seg selv. Men ved inngangen til 2006 er godt over 100 jagerfly på vingene i de fire flyvåpen.

FAKTA

Laage militære flyplass stod ferdig i 1984 og var hjemmebasen for to DDR-skvadroner med Sukhoi 22 jagerfly. 50 falleferdige sheltere og gamle sovjetiske jagerfly på sokler vitner om kommunisttiden. Knapt noe av den gamle infrastrukturen kan brukes i dag. Etter at Bundeswehr overtok basen i 1990 er det blitt investert 205 mill. euro (ca. 1.6 milliarder kroner) Basen er nå Luftwaffes største.

Offiserskryss 1 • 2006

NY FOKUS-SJEF	AVTALE VOND	ELV	FEST-ROM DRYSSE	GNISTEN	EIE TRE-STYKKE	HUSDYR	RETTE
SNYLTET FISK TILBY		ØVELSE 2006 KVINNE		ELVE-MUNNING BÆR		DUNST	
			MORD LEDELSE			GÅ NED	
6.-22. MARS	SOLGUD BEDYRE		FLOKK TREKKE-LINJER		UTROP	ORDNER TITTE	
							JOD
ENSLYD-ENDE	DYRE-HAGE	MILITÆR	SØLV-VINNERE	SMILTE			
				VÆR HILSET	FISK	ØY-GRUPPE FYR	HOLDE MUNN
TALLER-KEN	DIRIGENT FOR FMKT		KAN	CIRKA	SVOVEL	LEVE MATROS	ASSIDE
	LEKER REGNER		GRADS-NIVA				TIDLIGE-RE PARTI UNNE
HAST HÅLKE	SKIKK PRONO-MEN		FUGLENE GJETTE		GRUPPE	STAT SYKDOM	FISK
	AVTREDE BRENNE		TREKK	RUNDE	PÅ BILER I TUNISIA	NATRIUM TULLING	PLANTE INTER-VALL
DYR GAVE		KRYD-ER REGNET					YTRE
	BESKYT-TELSE			ANGREP DUNST		FLOD SVIMMEL	HØNE-BLUND
PÅSTÅ DRIKK	PLOG PRO ANNO		OG PAPE-GØYE	STAT OG ELV	TRE SKIPPER	FISK	OPP-DRETT
	AGN SPISTE		ARTIST			HAVØRN FUGL	GROV UBRUK-ELIG
SKINKE		BRUN-ALGER ENSOM		HOLMIUM HOLDT MUNN	TIDLIGE-RE PARTI	MATRETT	FRA FUGLEN
SJEF FOR FS 07							PLAGG
MYNTET	POP ROM	MILITÆR-AVDE-LING	ETUI	MÅNE RETNING			TYKK VANDRE
					PARTI	NEDBØR	A.-J. HEGREM 2006
NASKE	SPISE	MOT	LANG PRIMAT		UTBYGG MENS		FORSK-NINGS-SKIP
BFO-SAMAR-BEIDS-PARTNER							ALDRI
	ERNERE SPÅ			TONE	STJELE		
28. MAI-02. JUNI							

Det trekkes ut tre vinnere i tilfeldig rekkefølge blant de innsendte svarene.

1. premie: BFO/Offisersbladets tursekk
2. premie: BFO termokrus
3. premie: BFO termokrus

Vinnerne vil bli tilskrevet.

Merk konvolutt "Offiserskryss" og send løsningen til:
 Offisersbladet/BFO
 Postboks 501 Sentrum, 0105 OSLO
 INNEN 20. februar 2006
 Rett løsning og vinnere kommer i neste utgave av "Offisersbladet".

A N L O V O B F O Ø N S K E R K Å L B O R S O L A A R A S A R D I N O M D E L T H S A L E M E N K L E A L A V V O A L R U N E P U P A C P A I Å K U L E A G D I A G R A M A R N S T E I N L A R M K N E M Å R E D N O E L E N T O S E N S P R E T T S I N R K S E N E T E L E L E S O T H O Ø Y E R E N A T K I W I M U S I K K R R G A R N N Y G T A K S J E R L B E R L E V Å G G I T K I R N E P E D E T I G A A R V U T M A I Ø R T E C O L O M B O R E K E H A R R U E R T R A D E K U R B Å R E B E B A D L U F T L E D R A N K L S D F I J I L O V E T A F T E N B I T S J A L U M A R I N E N R O S A G R U E S E L A R M A R T I A N E R U H Ø R T T E T E A E M N E R P Å S E I L T I T E R I C H S E N L E									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Offiserskryss
Løsning nr 7-2005

Lyst til å kvitte deg med den gamle musa og joystick ikke er et alternativ?

Hva passer vel bedre for en offiser enn en pistolformet mus når du må få unna kjedelig kontorarbeid på PC'en.

Eller betale parkeringsbøter via nettbanken for den saks skyld!

Uansett, her har du muligheten til å gjenopplive dine skyteferdigheter, eller legge deg i trening før neste økt på pistolskytebanen. Andre bruksmuligheter overlater vi til fantasien din.

©2005 entertaineret.as

SONY med nytt minnekort på 5 GB

Sonys nye minnekort tilsvarer det IBM i lengre tid har kalt MicroDrive. Nå kommer altså Sony sin 5 GB-versjon, som gir svært god minneplass, i et minnekort som egner seg meget bra i fotoapparater.

Hastigheten er nok litt for lav for dem som er ute etter et kort til et profesjonelt kamera som krever større hastighet. Dette kortet kan selvfølgelig benyttes i alle andre produkter som "spiser" CF-II-kort. Med en pris på 2400 kroner er dette en rimelig løsning i forhold til 4 GB-kort, som er det nærmeste som leveres av ordinære CF-kort med statisk minne.

www.sony.no

Kjekt å ha vite

Canon IXUS 750

Kanskje ett av de beste digitale kompaktkameraene

Digital IXUS 750 har kamerahus i helmetall med elegant kurvet utforming. Det har enkle og brukervennlige menyer, som gjør det lett å bruke. Kameraet har en solid oppløsning på 7,1 megapiksler som gir sylskarpe fotoutskrifter i opptil A3+-format, og det er mer enn nok for de fleste av oss. IXUS 750 har et presisjonsobjektiv med 3x optisk zoom sørger for perfekt bildeutsnitt og suveren skarphet både når du er tett på eller langt fra motivet. DIGIG II-bildeprosessoren i Digital IXUS 750 gir rask og responsiv kameraytelse og flott fargegjengivelse. iSAFS analyserer hvert enkelt motiv og optimaliserer viktige kamerainstillinger før bildet tas.

Med en stor 2,5" LCD-skjerm er det en fryd å fotografere og se gjennom resultatene. Skjermens store visningsvinkel er praktisk når du vil vise noe til venner og familie. QuickBright lyser opp skjermen i situasjoner med mye lys, mens Night Display øker synligheten når det er lite lys, slik at det er enkelt å fotografere etter mørkets frembrudd. Det finnes 15 forskjellige opptaksprogrammer. Ni forhåndsdefinerte spesielle scene-programmer gir flotte resultater ved vanskelige lysforhold.

Utskrift

Med Digital IXUS 750 får du utskrifter på øyeblikket. Du kobler ganske enkelt kameraet til en PictBridge-kompatibel skriver og trykker på Print/Share-knappen for å skrive ut fargeutskrifter i løpet av noen sekunder. Koble til en skriver i Canons SELPHY CP-serie, og du kan skrive ut ID-bilder og stillbilder fra film. Du kan også overføre bildene til PC-en raskt og enkelt med USB 2.0 Hi-Speed-tilkoblingen.

Prisen på dette populære digitalkameraet er på ca 3.500 kroner. Noe over gjennomsnittet, men så får du også et solid kvalitetskamera, som du vil ha glede av lenge.

Ny Flight Simulator på vei

Det er nå tre år siden flyentusiastene gledet seg over ny utgave av spillet Flight Simulator. Nå kommer endelig en ny og svært forbedret utgave av dette populære spillet.

Det er ikke spesielt overraskende at en ny versjon av "spillet" er på vei, og ventes mot slutten av 2006. Som vanlig fokuserer Flight Simulator på ekstrem realisme, og kan brukes som et seriøst verktøy som etterligner de fleste situasjoner en pilot kan møte på.

Den nye versjonen heter Flight Simulator X, og lover en lang rekke med nyheter og forbedringer. Realismen og flyfølelsen er fremdeles i fokus, og det legges nå vekt på ytterligere elementer som kan gjøre flyturen din vanskelig. Ikke overraskende vil vi også kunne velge mellom flere nye flytyper, og antallet flyplasser vil skal kunne lande og ta av fra ligger på 24.000. Grafikken er en viktig del av flysimulatoropplevelsen, og

på Flight Simulator X er grafikken rett og slett imponerende! Spillet utnytter det nye operativsystemet Windows Vista fullt ut, og skal skal også fungere fint på Windows XP).

Anbefales på det sterkeste, når det kommer!

Artillerilokaliseringsradaren ARTHUR

155 mm Felthaubits M 109 A3 GN

MLRS

STATUS OG FREMTID INDIREKTE ILDSTØTTE

Offisersbladet hevdet i en artikkel fra Indre Troms i desember 2005, at Artilleriet slik vi kjenner våpengrenen, strever på materiellsiden, og med sin egen identitet. Naturligvis kom det reaksjoner på dette fra fagmiljøet i Artilleriet. Oberst Lauglo er fagsjef Artilleri og Luftvern, og besøkte redaktøren for å gi et mer balansert syn på artilleriets fremtid. Fagsjefen konkluderer med at Artilleriet som troppeart i Hæren definitivt ikke er i ferd med å avgå ved døden.

Er fremtiden et
lettere og mer
mobilt artilleri?

Godt kamuflert Forward Air Control (FAC)

Informasjoner og innkommende data må behandles raskt i kommando/kontrollvognen.

TIL LANDOPERASJONER

Av Einar Holst Clausen

155 mm Felthaubits M 109A3GN

Etter oppgraderingen 1988-90 er det ikke gjort noe med skytsene, men i 2007-2008 planlegges det med en oppgradering for å sikre drift og for å ivareta sikkerhetsmessige forhold, inntil erstatning for dagens materiellpark er på plass. Den 16. januar i år, ble to prototyper av oppdatert levert Artilleribataljonen. Det er FLO/Bjerkvik som har utført arbeidet, som innebærer modernisering av motor, drivverk, varmeapparat, samt installering av et posisjonerings- og navigeringssystem.

Multi Launch Rocket System (MLRS)

Systemet er fortsatt et relevant våpensystem med et meget godt utviklingspotensiale. Som kjent er systemet tatt ut av dagens organisasjon, men skal vurderes på nytt i Forsvarsstudien 07. Blir konklusjonen at systemet skal ta i bruk igjen, er en oppgradering i så fall nødvendig. Det er behov for nytt ildlednings- og rettesystem, for å kunne utnytte fremtidig presisjonsammunisjon med lang rekkevidde.

Forward Air Controller (FAC)

Dette er en av suksesshistoriene i Forsvaret, og hvor Artilleriet som har ansvaret for utdanning og utvikling. Alt fra seleksjon, grunnleggende kurs, trening/oppfølging, støtte til materiellanskaffelser og taktisk utvikling gjennomføres av artilleriets fagmiljø. Disse spesialtrene soldatene finner vi i kystjegerkommandoen, spesialstyrkene og i manøverbataljonene i HSTY. FACens oppgave er å lede og koordinere bruk av jagerfly og

væpnede helikopter til støtte for bakkeoperasjoner. Koordinering skjer både gjennom talesamband og ved digital overføring. Våre FACer er dyktige og meget anerkjent også i utlandet. De har eksempelvis blitt brukt i Bosnia, Kosovo og Afghanistan.

Artillerilokaliseringsradar (ARTHUR)

Her har det vært et meget godt samarbeid mellom Norge og Sverige, helt siden 1990. I følge oberst Lauglo, har vi verdens beste artillerilokaliseringsradar i forhold til ytelse og kostnad. ARTHUR har likevel et utbedringspotensiale på nøyaktighet og nye kapasiteter, sier fagsjefen. Radaren er prøvd i flere internasjonale operasjoner i de senere år, og har fungert meget bra. En norsk radartropp er da også satt på beredskap i NRF 6 fra 15. januar til 30. juni 2006. Radartroppen kan deployeres hvor som helst, og da som en del av en britisk divisjon.

Artilleribataljonen (ArtBn) i 2006

Bataljonen skal utdanne to kanonbatterier i året, ett på Rena og ett på Setermoen. ArtBn skal også i 2006 ta sin del av "belastningen" ved å sende styrkebidrag til internasjonale operasjoner. Slike styrkebidrag gir i følge Lauglo en positiv effekt erfaringsmessig, både for avdelingen og for det enkelte befall og mannskap. Fagsjefen understreker at artilleriet kan mestre mange oppgaver i INTOPS i fremtiden. I tillegg til rene vakt- og sikringsoppdrag, kan vi tradisjonelt bekjempe mål, bruke våre sensorer og våre FACer som observasjonsposter. Vi har også svært gode sambands- og observasjonsmidler, samt at vår radar kan brukes i flere roller, sier Lauglo. Artilleriet vil også i fremtiden ha fagansvaret for system- og materiellutvikling innen

indirekte ildstøtte, styrkeproduksjon og leveranser i henhold til kjernevirksomheten som del av Brig N, samt bidrag til ISTAR. Utfordringen er at Artilleriet, som andre troppearter, sliter med å beholde og utvikle artillerikompetanse. En vesentlig årsak til dette er mangelen på et eget fagmiljø. Med opprettelsen av Hærens våpenskole til sommeren håper vi å rette på dette, sier oberst Lauglo.

Artilleri og ildstøtte i fremtiden

- ODIN 2 ildledningsmodul er under innføring som en del av hærens kommando/kontroll system (NORTAC)
- Et nytt ildledningsinstrument er under innføring. Inneholder laser, gyro, nattpasitet, GPS og trefot.
- Rørartilleri og BK skal erstattes i 2008-14
- Ny langtrekkende presisjonsammunisjon anskaffes i samme tidsrom
- Tilpasset støttestruktur – tekniske tjenester og ammunisjonsforsyning
- Ett NASAMS batteri fra Luftforsvaret skal støtte Hærens deployerbare brigade
- Anskaffelse av eget luftvern til kampbataljonene skal vurderes
- Utnytte de allerede meget gode sensorer som FAC og ARTHUR
- Utdanne multi-ildledere med kapasitet til å lede alle typer indirekte ild

Offisersbladet takker oberst Lauglo for innspill og informasjon om status for Artilleriet og om planer for indirekte ildstøtte i fremtiden. Nå blir det meget spennende å se hvilke prioriteringer forsvarssjefen gjør når det gjelder fremtidens Artilleri, eller kanskje retttere sagt, hva slags ildstøttekapasitet han ønsker, og hvem som skal levere den.

PÅ ØVELSE MED

FREMMEDELIG

Den franske Fremmedlegionen har et frynsete rykte, men er i ferd med å bli stuerene. Mordere og voldtektsforbrytere tas ikke lengre inn. Godt forhold til sivilbefolkningen er blitt et nøkkelord for verdens tøffeste arme. Vi fulgte Fremmedlegionen på øvelse i moderne bykrig.

En geværlag venter på signal om å rykke frem.

Tekst & Foto: Nils Vermund Gjerstad
Foto: Ole Christensen

MENDE, FRANKRIKE: Bang! Bang! Bang! Det knatrer iltet fra maskingeværer. Mende i Sør-Frankrike har blitt invadert av 1200 fremmedlegionærer. Den ellers så fredelige fjellbyen er omgjort til en stridssone. Fra veggene på den syv hundre år gamle katedralen rykker et geværlag med ti-tolv kamuflasjekledde menn frem. – Avant, avant! roper den kortvokste underoffiseren. Fienden de forfølger løper nedover en trang sidegate, også de kledd opp i fullt feltantrekk. Stikkflammene spyr ut av maskinpistolene da de fyrer løs mot hverandre.

Ved et gatehjørne legger MG-mannen seg langstrakt ned, mens resten av laget søker dekning bak alt de kan finne i gågata. Nysgjerrige blikk fra forbigående sveiper over soldatene. Ilden opphører en liten stund, men så dunderer det løs igjen.

En mørkhudet kvinne kommer inn fra sidegaten, og blir stående lamslått et

øyeblikk. Soldatene overser henne, og fortsetter ildgivningen, mens kvinnen holder seg for ørene og skriker. Hun er åpenbart ikke informert om at dette er en øvelse, og at ammunisjonen bare er løspatroner.

Hun er ikke den eneste som tar skrekken. Lengre nede i gata bryter en liten jente ut i gråt da en røykgranat eksploderer like foran henne.

Smellet gir skarp gjenlyd mellom steinhusene. Mora legger en beskyttende arm rundt barnet, og fører henne ut av kampens hete.

"Attention, soldat!" bjeffer sersjanten til den nonchalante granatkasteren. Tross alt skal ikke de sivile avskremmes.

De fleste av innbyggerne er behørig advart på forhånd, og betrakter stridsskueplassen fascinert i det fremmedlegionærene plaffer løs på hverandre.

Ungdommer er for lengst på plass med sine mobiltelefonkameraer og knipser ivrig i vei løpende legionærer.

Sannsynligvis er dette et syn de ikke

glemmer med det første. Ikke alle er begeistret, og en gammel kone kjefter på soldatene som lager et forferdelig leven utenfor huset hennes midt i middagshvilen.

En annen mann irriterer seg over at "det er slikt tull skattepengene hans blir brukt til!" Men reaksjonene er stort sett positive. – Det er greit å vite at disse mennene beskyttet oss dersom vi skulle bli angrepet, er kommentaren til en pertentlig kledd forretningsmann i førtiårene.

– En småby på denne størrelsen er perfekt egnet for trening i bykrig, forklarer kaptein Bougny ved Fremmedlegionens infanteriregiment. – Det er viktig at vi trener i realistiske omgivelser. – Bykrig er blitt en stadig mer fremtredende del av dagens konfliktbilde, og det blir også viktigere for våre

IONEN

tropper å være trent for denne typen strid, fortsetter kapteinen. – Det verste med bykrig er at du alltid er et mål. Ingen steder er du trygg. Fremdriften går dessuten sakte. I virkeligheten må vi gå fra hus til hus og gjennområde for fiender og våpen, men i denne øvelsen er de sivile definert som vennlige og dermed sparer vi oss for det.

Tanken på at en lignende øvelse kunne funnet sted i Norge virker absurd. Men i Frankrike er det ikke første gang Fremmedlegionen trener på "urban combat". De tre siste årene har de gjort det regelmessig. I Mende er det dog første gang innbyggerne får stiftet bekjentskap med fenomenet.

En smak av krigens grusomheter er også tatt med. På fortøuet ligger en såret soldat med et påklisset "utrevet øye". En gutt på

syv år ser skremt ut, og moren må følge ham helt bort for å vise at det ikke er ekte. Soldaten tar av øyet for å vise at det hele er skuespill, og gutten lyser opp i et smil. Maskingeværene knatrer igjen. To sanitets-soldater kommer løpende og drar den sårede legionæren i sikkerhet. En bakgate gjør nytten som feltsykehus.

Flere av soldatene på øvelsen har selv deltatt i ekte bykrig.

Under de franske militæraksjonene i Elfenbenskysten og på Haiti de siste årene har Fremmedlegionen vært til stede, og deltatt aktivt i kamphandlingene.

Scenarioet med bykrig er heller ikke helt ulik den nåværende situasjonen i Bagdad. Fremmedlegionen har for tiden utplassert folk i Afghanistan, men ikke i Irak. De >>>

FAKTA

Opprettet: i 1831 av Kong Louis-Phillipe

Antall: 7662 legionærer, fordelt på 10 regiment, hvorav 3 oversjøiske

Finansiering: Lønnet av den franske hær. En legionærs lønn etter endt rekruttskole starter på ca. 1000 euro i måneden, det stiger med rang og ansiennitet. Det gis også utenlands-tillegg.

Mål: underlagt den franske arme, med flesteparten av de høyere offiserer fra denne. Utfører spesialoppdrag for den franske hær i områder hvor den franske stat har interesser. Også våpen, taktikk og uniform er den samme som i den franske hær.

Militært aktive per dags dato: På Haiti, Elfenbenskysten og i Afghanistan.

Tapstall: I alle kriger og konflikter Fremmedlegionen har deltatt i de siste 14 årene (siden Golfkrigen i 1991) har 8 legionærer blitt drept i strid.

Øvelsen er gjort så realistisk som mulig. Her slepes en såret soldat til feltsykehuset, som ligger i en roligere del av gata.

En tropp krysser elven i et landgangsfartøy.

Et noe uvanlig syn for gjestene på restauranten. Bevæpnede legionærer sniker seg forbi midt i lunchen

fleste av offiserene er forsiktige med å uttale seg om den konflikten, men løytnant Godineau har en personlig formening som han gjerne lufter. – En viktig forskjell på fremtoningen mellom amerikanske soldater og Fremmedlegionen er at amerikanerne går med hjelm, solbriller og hevet våpen, mens legionærene har senket våpen, ikke solbriller og med beret, istedenfor hjelm. Selv om det er mer risikabelt, virker det mindre truende overfor sivilbefolkningen, mener løytnanten.

Mens Fremmedlegionen før hadde et bedervet rykte har de blitt langt mer spiselige de siste årene. Mange av skrekkehistoriene stammer fra kolonikrigene på 1950 og 1960-tallet, da Frankrike trengte alt de kunne mønstre av soldater, og Fremmedlegionen slapp inn både tidligere SS-soldater, mordere og psykopater. Fremdeles kommer søkerne fra alle verdens hjørner, og Legionen kan skryte av å ha soldater fra 124 forskjellige nasjoner i sine rekker, riktignok med en overvekt fra Øst-Europa og asiatiske land. Mens det tidligere bare var å skrive navnetrekket sitt nederst på et papir, kommer nå bare en av syv søkere inn. Det gjør at Fremmedlegionen kan velge og vrake blant dagens unge menn.

Det er stadig færre nordmenn og skandinaver som melder seg inn. Major Calmont husker utmerket godt en "Hansen" fra Norge som gjorde et mektig inntrykk, selv på garvede legionærer. – Han var et fjell av en mann. Legen skrev ut godkjennelse på at han skulle få dobbelt feltrasjoner. Det var på den tiden, da artillerikanonen var underordnet infanteriet, og han klarte nesten å skubbe den 600-kilos tunge kanonen alene, sier majoren, som håper at flere nordmenn

vil melde seg til tjeneste. Blant Fremmedlegionens totale styrke på vel 7000 mann er der bare 10 nordmenn.

– Mentaliteten har endret seg mye på de tolv årene jeg har vært legionær, sier skotske Ben Cott. – Ungdommen i dag er mer sårbare. Få av dagens ungdom er egnet for et liv som yrkessoldat. De unge i dag er oppvokst med playstation og cola. Rekruttene må tas fra et lavere nivå og trenes hardere. Fysisk har det blitt lettere, mens det mentale er hardere i dag, hevder skotten.

Omsider stilner kamphandlingene hen. Fremmedlegionen samler seg og sitt på en stor parkeringsplass i sentrum av Mende. De sivile mottas med varme håndtrykk. Store og små får anledning til å snakke med legionærene, holde våpen og sitte inne i kjøretøyene. En gutt på tolv år smiler stolt, bak maskingeværstillingen på et panserkjøretøy. Køen er lang, og det er ikke mange sekundene han får sitte der før en liten jente i

Etter øvelsen får barn og andre sivile lov til å holde i Fremmedlegionens våpen, og sitte i kjøretøyene.

førskolealder skal opp i tårnet og se verden fra perspektivet til en fremmedlegionær.

Dagen går mot hell. Fremmedlegionens panserkjøretøy ruller ut av Mende på rekke og rad. Krigen er over, legionærene har jaget ut fienden, og livet i Mende kan fortsette sin vante fredelige gange. Bare patronhylsene som ligger igjen på de gamle brosteinene er et vitnesbyrd om Fremmedlegionens nærvær.

I nära samarbete med det Norska Försvaret

Airsafe levererar SF-10, den nya truppfallskärmen,
till det Norska och Svenska Försvaret.

airsafe
F O L A

Airsafe Sweden AB, Box 834, 194 28 Upplands Väsby, Sweden
www.airsafe.se, tel +46 8 59411260, fax +46 8 59071549

Instant Shelter

O.B.Wiik®

Bruksområder:

Forlegning
Messer
Verksted
Lager

Ring 64 83 55 00

www.obwiik.no

rom for frihet

TEMPO I BES OG

LUTNING OPERASJON

Avgjørende for leveransene i Hærens fremtidige oppsetninger

Av Oberstløytnant Stig Magne Hagen,
Hærens styrker
Foto: Forsvarets Mediesenter

Innledning – Tempo og «manøverkrigføring»

Manøverkrigføring innebærer kort fortalt at man skal forsøke å unngå en ressurskrevende konfrontasjon med fiendens hovedstridskrefter. Man skal ikke bare forsøke å ramme hans evne, men mer hans vilje og tro på at han vil lykkes med gjennomføringen av sin operasjon. Formålet er å få han til å avbryte sine fiendtlige handlinger. Den filosofi som ligger til grunn for manøverkrigføring er at den indre sammenheng i fiendens organisasjon søkes ødelagt gjennom en serie hurtige, voldsomme og uventede aksjoner. For fienden vil dette skape en uoversiktlig og stadig vanskeligere situasjon som forhåpentligvis resulterer i at han ikke mestrer situasjonen.

Tempo¹ skisseres ofte som en av flere faktorer² som viktig for at manøverkrigføring lykkes. Men tempo kan vanskelig sees isolert. I de faktorer som ofte skisseres som en del av manøverteorien må tempo, både i planlegging og utføring være en naturlig del, det være seg handlekraft, initiativ, bevegelse, bruk av rette stridsmidler og ild.

Tempo er viktig på alle nivå i organisasjonen, men i en eksistensiell³ krigssituasjon hvor hele/deler av nasjonens selvstendighet og suverenitet trues, må tempo prege også alle faser i krisehåndteringen.

Manøverkrigføring er den stridsform som mest

gagner en underlegen part. I en klassisk utmattelseskrig vil den fysiske overlegne til slutt vinne (selv om han kanskje er underlegen i kvalitet). Et asymmetrisk forhold må den underlegen utnytte ved blant annet å utnytte fiendens sårbare punkter – overraskende og hurtig. Og at man der man velger å ramme kraftsamler nødvendige ressurser.

Jeg velger å se på utnyttelse av tempo i en operasjon med en noe «generisk» tilnærming. Det vil si at jeg tar utgangspunkt i doktriner og manøverteori og mer prinsipiell tilnærming til hærstrukturen enn faktisk foreslått hærstruktur i størrelser og tall. Antall avdelinger, type våpensystem er ikke avgjørende for innfallsvinkel i problemstillingen. Det viktige er den teori og visjon som ligger til grunn for utviklingen og utnyttelsen av den fremtidige Hær.

Tempo sett i relasjon til Hærens og Forsvarets utvikling. Hvordan er det mulig i en eksistensiell krig å oppnå tempo i operasjonene i en fellesoperativ ramme?

Doktriner

En levende og vel gjennomarbeidet og oppdatert doktriner vil være grunnlaget for et helhetlig syn på Forsvarets operative virksomhet og grunnlaget for denne. Dette innebærer at man har en felles målsetting og forståelse for hvilke veivalg som ligger til grunn, det være seg utdanning, planlegging, materiellutvikling/anskaffelser, og utførelse av operasjoner mm (dekkes i andre faktorer).

I en eksistensiell krig risikerer nasjonen innled-

ningsvis å kjempe alene. Slik Hæren skisseres i 2005, 2008 og videre, er det desto mer viktig at man har et felles doktrinelt grunnlag for utviklingen av organisasjon/materiell og operativt konsept. Få ressurser må virke mer effektivt og ha evne til hurtig kunne settes inn der Norge har et behov. Den innledende motstand må vi være forberedt på å utføre selv. Men som en del av NATO vil en eksistensiell krig være en artikkel V-situasjon. NATOs innsats må være forberedt og grunnlagt på et felles sett doktriner. En nasjonal doktrine må derfor ha en nær binding til NATOs. For å utnytte synergier og for å ramme fienden slik det er beskrevet om manøverkrigføring, herunder bruk tempo i planlegging og utførelse, er felles forståelse viktig.

Tempo i politisk beslutningsnivå

Et hvert nivå bidrar til å prege en krigs natur og utvikling. Skal de militære maktmidlers effekt nyttes fullt ut må man i framtiden ha et beslutningsnivå (politisk) som er seg situasjonen bevisst. I fredstid (for å bidra til at den Hær man innenfor en doktrinell og økonomisk ramme må ha) må de politiske myndigheter og beslutningsnivå vær villig til å bidra slik at Hærens skisserte behov virkelig dekkes/oppfylles.

Under utviklingen av en krise må man ha evne til å raskt nok fatte de politiske beslutninger som er nødvendig for at Forsvaret settes på krigsfot. Med den fremtidige struktur på Hæren er varslingstid et vesentlig moment – man er faktisk ikke tilstede i alle deler av landet og må derfor være forberedt på lengre transporter med tungt materiell. Dette gjelder mer for Hæren enn for de øvrige Forsvargrener. Disse har materielltyper (om ikke i nødvendig antall) som lett lar seg flytte (Sjø- og Luftstridskrefter). HV er fortsatt tilstede, men vil ikke kunne utføre avgjørende strid alene.

Kommandostruktur

– ledelse, kommando og kontroll midler

En hurtig og effektiv utnyttelse av Hærens maktmidler krever at kommandostrukturen strømlinjeformes og at man begrenser nivåene fra der beslutningene fattes og til der de utføres. Iverksettelsesbrevet (IVB) og Langtidsproposisjonen tar i hovedsak for seg Hærens oppgaver, materiell og organisasjonsstruktur. Innad i Hæren ser man for seg innføring av støtteverktøy (data, samband og ledelsesstruktur) som muliggjør en langt raskere

behandlingstid av tilgjengelig informasjon. Et oppdatert situasjonsbilde, hurtig evne til beslutningsformidling og effektiv utnyttelse av stridsmidlene bidrar til at tempo i operasjonen opprettholdes og at man er raskere enn fienden. Hjelpemidlene er ikke nok alene, de personer som leder operasjonene må ha de egenskaper, utdanning og trening som gjør de i stand til å fatte beslutninger og at de er villige til å gi rett type oppdrag. Med det siste tenker jeg på en god intensjonsbeskrivelse av hva sjefen ønsker og oppnå og at man har en oppdragsbasert ledelse.

Denne form for kommandostruktur og ledelse krever stor grad av felles planlegging og koordinering på det fellesoperative nivå. Hærens stridsmidler vil alene ha begrenset effekt om man ikke støttes av de øvrige Forsvarsgrener. Tempo medvirker til at Hærens virkning i striden er der den trengs til rett tid, men uten synergien av sjø- og luftstridskrefter (spesielt LV, UAV⁴, helikopter og flystøtte) vil Hærens virkning være begrenset.

Handlefrihet beskrives ofte som et eget prinsipp. Oppdragsbasert ledelse gir ofte underordnede en viss handlefrihet i utførelsen av oppdraget. Kjenner man sjefens intensjon så gir handlefrihet i utførelse mulighet for å oppnå tempo.

Organisasjon

Hærens fremtidige organisasjon fokuserer på evnen til å ramme fiendens sårbarheter gjennom mobilitet, egenbeskyttelse og ildkraft. Det som ligger til grunn i doktrinen og forslag til fremtidig struktur tar høyde for at «det som Hæren består av» er av høy kvalitet og kan virke der man ønsker. I et asymmetrisk forhold finner man og velger ut de vitale punkter hos fienden man kan

bekjempe som er «spiselige». Evnen til å ta for seg disse og være foran fienden avhenger av den organisasjon man velger. Tempo i en stor og tung organisasjon går ofte ned – uavhengig av materiellets egenskaper. Friksjon i de ulike ledd vil bidra til å hemme avdelingens evne til å utnytte tempo og ramme fiendens svakheter når muligheten oppstår (Window of Opportunity).

Den fremtidige hærstruktur tar inn i seg elementer som gjør at samvirke med de øvrige forsvarsgrener blir en naturlig del av operasjonen. Her nevnes flystøtteorganisasjonen med FAC nede på det laveste nivå, planlegging og kontrollinstanser for fly og helikopter støtte opp gjennom alle ledd i organisasjonshierarkiet, (men igjen evnen til hurtig å fremskaffe støtte ved behov, se kdo-struktur og materiell). Med utviklingen av Sjøforsvarets kystjeger avdelinger og for å få marinens støtte i kystnære farevann til bekjempelse av fienden er godt samarbeid og en integrert organisasjon viktig.

Materiell

Grunnlaget i doktrinen er nødvendigvis ikke helt avhengig av enkelte materielle typer/kategorier eller antall. Allikevel er materiellets egenskaper avgjørende for utnyttelse av tempo i operasjonen. Jeg har vært inne på materiell for kommando og kontroll, og nevner i tillegg behovet for blanding av hurtige fremkomstmidler som utnytter lende, hurtighet som egenbeskyttelse samt pansrede kjøretøy og våpentyper. En fremtidig struktur må ha evnen til å utnytte de midler som gir effekt der vi ønsker det til riktig tid. Evnen til å levere riktig våpenvirkning/ild (artilleri, fly, panservern, EK) er viktig, men den må leveres tidsnok til at det får den ønskede effekt.

Utdanning

Hærens fremtidige organisasjon og materiell vil kreve mye av ledere og soldater. Utdanning og trening er derfor en viktig del for å tilgodese tempo i utførelsen. Materiellets egenskaper krever erfarent og kompetent personell. Jeg tror allikevel at å utnytte de tekniske prestanda på et våpensystem ikke er de største utfordringene. Lederutdanningen i det fremtidige konsept må tilpasses slik at beslutningsevne og evnen til å utnytte moment dyrkes frem. Grunnet sin særegenhet og materielle type har Kavaleriet til en viss grad trent sjefens evne til å fatte beslutninger. Sjøforsvaret med sine sjefskurs på U-båt og MTB fokusert på dette. Utdanningen må preges fra GBU/befalsskolenivå, Krigsskole og på videregående høyere fellesoperativt nivå.

Når det gjelder utdanning av mannskapene tror jeg utfordringene ligger i å «gjøre de til soldater», det vil si bygge opp fysisk og psykisk yteevne og soldatferdigheter samt evnen til å håndtere de ulike situasjoner og forhold man står overfor. Når man har utdannet og trent en fullbefaren soldat, må man ha mulighet til å la vedkommende fortsette i tjeneste (vervet).

Djervhet/risikovilje

I en eksistensiell krig og med fremtidens Hær vil jeg trekke fram en faktor som ofte avgjør evnen til tempo. Man har organisasjonen, materiellet og utdannelsen for å løse sine oppgaver. I en asymmetrisk og eksistensiell krig er den enkeltes vilje og risikovillighet (kall det også djervhet) til å vinne ofte en suksessfaktor. Ikke minst har Israels kriger med ulike araberland vist at selv om man var underlegen i antall hadde denne egenskap sammen med godt materiell avgjørende virkning på utfallet i ulike slag/operasjoner.

Skal den norske Hær utnytte sine kvaliteter, tror jeg denne personlige egenskap på alle nivå må til for å øke mulighetene for å lykkes.

Fellesoperativ ramme

De foregående faktorer må ikke betraktes isolert. Fremtidens Hær er i større grad avhengig av å bekjempe fienden gjennom fellesoperasjoner med de øvrige forsvarsgrener og allierte styrker. Derfor må de forestående betraktninger sees i sammenheng av et samarbeid innenfor en fellesoperativ ramme med felles forståelse for egne oppgaver i den totale sammenheng og forståelse for samarbeidspartneres ønsker og behov.

Hvordan kan elementer fra andre forsvarsgrener og alliansen veie opp for begrensningen i Hærstrukturen?

Jeg avrundet første del ved å påpeke at den fremtidige Hær må operere i en fellesoperativ ramme for å kunne utnytte de elementer som dekker behovet for mange prinsipper skissert i den fellesoperative og landoperative doktriner. Bruk av manøverdoktrinen, herunder eksempelvis tempo får mye større effekt ved et samspill på alle nivå mellom forsvarsgrenene og gjennom støtte fra alliansen.

Den evne til å skaffe et oppdatert situasjonsbilde, kommando og kontroll og å bekjempe ulike elementer av en motstander avhenger av at man kan ha felles utnyttelse av ressursene på tvers av forsvarsgrener og innad i alliansen. Man må på nivå som inkluderer alliansen og det fellesoperative ha et felles doktrinelt grunnlag og se de enkelte deler/faser av krigen ut i fra et felles perspektiv. Det ene avhenger av det andre og må være et koordinert samspill mellom alle aktører.

Hærens svakheter i den fremtidige struktur kompenseres nasjonalt med blant annet å planlegge mer aktiv bruk av norske jagerfly i nærstøtterollen, bruk av helikoptre og kystjegerkommandoen i tilknytning til/sammen med hæroperasjonene. Dette synliggjør klart også behovet for felles ledelse og kommandoapparat.

Den norske Hær (for denne saks skyld også Sjø- og Luftforsvar) vil ikke alene ha en evne til å avgjøre eksistensiell krig. Alliansens evne og vilje til å støtte Norge er avgjørende. Støtten må bestå i elementer fra alle forsvarsgrener. Vår nasjonale evne til å ta i mot og lede/samvirke (eks MTLK⁵) med NATOs styrker er avgjørende for vår troverdighet og muligheter for å motta støtte. Vi må selv vise vilje til å kjempe, og vi må ha materiell og trening som gjør oss i stand til å samarbeide.

Våre muligheter for en uforbeholden støtte fra NATO ligger nok også i vår evne og vilje til å delta i fellesskapet og alliansens arbeid og operasjoner. Det være seg å stille offiserer til hovedkvarter, politisk samspill i alliansen (ikke betraktes som "fotnotelandet"), bidra til NATOs engasjement i de Baltiske land og ikke minst i PSO som Irak, Afghanistan, Sudan mv.

Hvordan kan tempo oppnås

i fredsbevarende operasjoner

Fredsstøttende operasjoner (Peace Support Operations – PSO) betraktes som et fellesbegrep på den innsats utenlandske styrker gjør for å bidra til fred og stabilisering av en krise/krigs-situasjon ut over det man i NATO definerer som en artikkel V

operasjon. PSO dekker følgende kategorier: konfliktforebygging, militære observatører, fredsbevaring, fredsoppretting og humanitært. *Fredsbevarende* operasjoner er tiltak med sikte på å overvåke og bevare fredsavtale eller våpenhvile i et krisetruet område. Slik operasjon forutsetter samarbeid med partene som igjen forutsetter samtykke fra partene om dette⁶.

Fredsopprettende operasjoner har mange elementer og vil på mange måter kunne betraktes med de samme faktorer som nevnt tidligere i oppgaven. Forskjellen ligger allikevel i at så lenge det ikke er en artikkel V-operasjon vil de politiske føringer i større grad prege måle og utførelse av operasjonen. Dette vil igjen på mange måter hemme det tempo man kunne ønske seg. I fredsbevarende operasjoner har man faktisk inngått en avtale mellom partene og man er i utgangspunktet enig om at fravær av krig er grunnlaget for samfunnenes utvikling og en fremtidig fredelig løsning på konflikten. Tempo i en slik operasjon velger jeg å dele inn i flere forhold som utpreger seg for en fredsbevarende operasjon:

- politisk behandling og vilje til innsetting av militære styrker
- sammensetting og forberedelser av styrkene
- Løsning av oppdrag i operasjonsområdet.

Politisk nivå

Fredsbevarende operasjoner initieres oftest fra FN. Dette vil for Norge og NATO være det aktuelle i og med at aksept og samhold i alliansen vil knirke dersom man uten verdenssamfunnets støtte "tar seg til rette". Denne politiske behandling tar tid og gjør at situasjonen kan forverre seg. Evnen til å nytte politiske midler, økonomiske midler etc. for å holde partene adskilt er viktig. Skal man inngå i en fredsbevarende operasjon er også partene enig om at den militære styrke etableres. Noen "overraskelse" vil det derfor ikke være snakk om. Fremtidens sikkerhetspolitiske bilde vil nok preges av at man tidligere går inn for å slukke branner i et konfliktområde for derved å unngå spredning. Politisk nivå vil derfor være mer bevisst betydningen av militær innsats i et konfliktområde.

Styrkenes forberedelser

Et effektivt apparat for å sette sammen deltagende styrker, personell, materiell og logistikk har en annen betydning enn ift en eksistensiell krig på norsk territorium. Materiell har tradisjonelt måtte klargjøres og personell må være frivillig. Deltaelse i PSO vil i den fremtidige struktur være mer normalt. I fredsbevarende operasjoner må man allikevel foreta et bevisst valg i styrkens sammensetting. Så lenge man har en utdanning og sammensetting av Hæren, i tillegg til tilgang på nok personell, vil man langt bedre en før kunne øke tempoet for innsetting av styrken.

Operasjonsområdet

Fredsbevarende operasjoner skal normalt ikke preges av overraskelse. Man må allikevel vise partene at man har evne og vilje til å håndheve avtalen. Derfor må man som i en hvilken som helst annen operasjon ha de kvaliteter som tilgodeser tempo, (eks utstyr/materiell, organisasjon, situasjonskontroll, operasjonsmønster, ledelse og vilje).

Tempo vil for enhver aktør i området virke hemmende på eventuelt brudd på avtalen. En hurtig evne til å gripe inn – der det er mest vesentlig – vil gjøre den fredsbevarende styrken mer effektiv. Dette må allikevel sees i sammenheng med oppdragets egenart slik at man ikke bidrar til en eskalering av konflikten.

Styrkene som deltar i fredsbevarende operasjoner vil ha en nær tilknytning til hjemlandet. Avtalen for styrkens deltagelse, nasjonale ROE, begrensninger i oppdrag osv vil kunne hemme oppdraget. For fredsbevaring er dog ikke dette like avgjørende som de øvrige PSO-oppdrag. Allikevel vil de nasjonale myndigheter i større grad involvere seg og begrense mulighetene for å utnytte et moment i en situasjon. Igjen forhold som er beskrevet i første del av oppgaven om viktigheten av felles forståelse, kommando og kontroll og god avklaring i ansvarsforhold, oppdragsformuleringer mv.

Prinsipper, doktriner, Art V og PSO i et fellesoperativt multinasjonalt miljø har en nær sammenheng.

De utfordringer som gjennom denne analyse av Tempo ønsker belyst trekker jeg fram faktorer som i ulike situasjoner både er allmenngyldige og avgjørende for oppdragets løsning og forholdet mellom alliansepartnere og militære styrker. Erfaringer fra tidligere operasjoner har NATO og Norge forsøkt å samle i en felles operativ doktrine som et grunnlag for utvikling og bruk av militære innsatsmidler. De respektive nasjoners fremtidige strukturutvikling, herunder Norges, går i en retning av at man må ha evne og vilje samt ha en større synergi og sammen løse militære utfordringer. Det enkelte lands evne til å stå alene er redusert, samtidig ser man en utvikling der konfliktårsaker forsøkes stoppet med politiske midler før militære. Allikevel vises det vilje til å gripe inn utenfor NATOs territorium – særlig dersom en konflikt har store humanitære konsekvenser eller er en trussel mot alliansepartenes interesser.

Endnotes

¹ Forsvarets fellesoperative doktriner (FFOD) tar for seg Tempo og forklarer dette som en relativ hurtighet i forhold til en motstander.

² Andre faktorer: Respekt-ansvar-mot (RAM), Personlig lederskap – sjefens involvering, fiendeorientert, usikkerhet, risiko, offensivitet, indirekte tilnærming, kraftsamle i tid og rom, sjeforientert i planprosess og stridsledelse, oppdragstaktikk, intensjonsoppdrag

³ Int Universitetsforlagets Bokmålsordbok definert som: Avgjørende for eksistensen/Gjelder eksistensen.

⁴ UAV, Unmanned Aerial Vehicle, Taktisk UAV som en del av informasjonsgrunnlaget som analyseres ISTAR-avdelinger for å gi sjef og staber en best mulig situasjonsforståelse

⁵ MTLK, Mobil Taktisk Landkommando/6. divisjons kommando innehar kapasiteter og kompetanse for å kunne lede enheter opp til divisjonsnivå. Skal håndtere katastrofe, krise krigsledelse nasjonalt og internasjonalt

⁶ Torgir Kristoffersen, 2000. *Samarbeid og sikkerhet i Europa – Minileksikon 2000-2001*. Folk og Forsvar, Oslo 2000

KRONIKK KYSTVAKTEN – ÅRET 2005

Av Geir A.M. Osen
Sjefen for Kystvakten

Vi har bak oss et år med mange utfordrende arbeidsoppdrag for Kystvakten. Noen eksempler: Da tankeren "Fjord Champion" grunnstøtte utenfor Kristiansand i mars, var KV Eigan en viktig bidragsyter for å hindre en miljøkatastrofe. I mai – juni var KV Svalbard på et omfattende klimaforskningstokt i Framstredet nordvest av Svalbard. I oktober og november avdekket Kystvakten flere alvorlige brudd på fiskerilovgivningen i fiskevernsonen ved Svalbard, og best kjent er vel Elektron-saken.

Tilstedeværelse er viktig

Kystvakten er havets patruljerende politi. Jobben er å kontrollere at norske lover og regler blir fulgt, bidra til at det ikke oppstår skade på miljø og materiell og hjelpe mennesker i havsnød. Ansvarsområdet til havs

er mer enn seks ganger så stort som det norske fastlandet, og på en vanlig dag er det om lag 350 store fiskefartøyer og mer enn 700 handelsfartøyer i dette området. I tillegg finnes det omkring 100 synlige olje & gass installasjoner på den norske kontinental-sokkelen. Kystvaktens tilstedeværelse i norske ansvarsområder til havs er avgjørende for å gjøre en god jobb. I år har Kystvakten gjennomsnittlig klart å holde 15 kystvaktfartøyer på patrulje til enhver tid, helikoptrene har vært om bord i mer enn 600 døgn, og de to innleide kystvaktflyene har utført flere ukentlige overvåkningstokt i Nordsjøen og rundt Svalbard.

For å beskrive hvor stort havområdet er, kan følgende eksempel være til ettertanke: Hvis et kystvaktfartøy skulle seile med full fart fra basen på Sortland til posisjonen der Elektron-saken startet, så ville det gå mer enn ett døgn før det var framme. Det ville være som å sende en av politiets patruljebiler fra Oslo til Tromsø for å løse et problem der.

Samarbeidet med andre statlige etater

Utfordringene på kysten og i våre havområder er av en slik karakter at de må møtes med en felles innsats fra ansvarlige aktører og myndigheter. Kystvakten har et nært samarbeid med flere statlige etater. Dette samarbeidet er hjemlet i Kystvaktloven, og det er regulert i samarbeidsavtaler med politiet, tollvesenet, Kystdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Direktoratet for Naturforvaltning, Statens kartverk og Havforskningsinstituttet.

Samarbeidet mellom Kystvakten og de andre statlige etatene som har et ansvar på kysten og i våre havområder, er i positiv utvikling, og antallet oppdrag har også i år økt sammenlignet med tidligere. Kystvakten har i år for eksempel registrert 882 oppdrag for politiet, 1032 oppdrag for Kystdirektoratet og 420 oppdrag for tollvesenet.

Kystvaktens filosofi er å gjøre så mye som mulig for så mange som mulig, hver dag.

Operasjons- og ansvarsområdet til Kystvakten er meget stort.

Forskning og transport

Som eksempler på Kystvaktens allsidighet og brede oppgavespekter kan nevnes at Kystvaktens fartøyer har utført en rekke transportoppdrag til - og fra de statlige utestasjonene på Bjørnøya, Hopen, Jan Mayen og Spitsbergen.

Transportoppdragene blir utført av de fartøyene som skal patruljere områdene ved utestasjonene, og det er et eksempel på kosteffektiv utnyttelse av statens ressurser. Et annet eksempel på samfunnsøkonomisk utnyttelse av Kystvakten er den daglige inn-samlingen av data til havforskningen og de daglige værobservasjonene for Meteorologisk Institutt. Av større oppdrag i forskningens tjeneste må det nevnes at KV Svalbard var på forskningstokt i isen nordvest av Svalbard fra 18. mai til 7. juni. Toktet i Framstredet var i regi av Norsk Polarinstitutt, og formålet var klimaforskning. KV Svalbard fikk demonstrert sine utmerkede isbryteregenskaper på en meget vellykket forskningsekspedisjon.

Miljø- og redningsberedskap

Kystvakten har gjennom samarbeidet med Kystverket og andre statlige etater en viktig rolle i miljøberedskapen på kysten. Mange av Kystvaktens fartøyer har oljevernutstyr plassert om bord, og to av Kystvaktens fartøyer inngår i den statlige slepeberedskapen i nord. Det er Kystverket som har hovedansvaret, men Kystvakten spiller en viktig rolle i den operative beredskapen, og det øves jevnlig for å være godt forberedt hvis ulykken skjer. Ved hendelser har det ofte vist seg at Kystvakten har vært blant de første som kommer til ulykkesstedet. Et eksempel på det er "Fjord Champion" -ulykken utenfor Kristiansand i mars. Da satte KV Eignun slep i tankeren etter at den var kommet i brann og hadde grunnstøtt. Kystvakten, sammen med et fartøy fra Redningsselskapet, fikk fartøyet av grunnen, og holdt det under kontroll inntil to slepebåter ankom og tok havaristen til land. Det er grunn til å anta at innsatsen fra Kyst-

vakten var med på å forhindre et oljeutslipp i området.

Kystvaktens fartøyer har i 2005 deltatt i 98 søk- og redningsaksjoner. I de fleste redningsaksjoner som Kystvakten deltar i, blir et kystvaktfartøy av hovedredningssentralene tildelt rollen som lokal redningskoordinator ("On Scene Coordinator" OSC), og får ansvaret for å lede søket lokalt.

Kontroll med fiskeriene

Når det gjelder kontroll og håndhevelse av norsk fiskeribestemmelser, har Kystvakten et tett og godt samarbeid med Fiskeridirektoratet og påtalemyndigheten. Hittil i år har Kystvakten gjennomført 2371 fiskerinspeksjoner på havet. Inspeksjonene har resultert i 307 advarsler, 30 anmeldelser og 24 oppbringelser. Statistikken viser at antall brudd på fiskerilovgivningen ligger omtrent på samme nivå som i 2004, men det er en økning i oppbringelser fra fiskevernsonen ved Svalbard.

Et av Kystvaktens prioriterte arbeidsområder i 2005 har vært kontroll med omlasting av fisk til havs. Omlasting betyr at et fiskefartøy leverer fangsten til et transportfartøy som bringer fisken videre til land. Avsløringer har vist at en del av den fisken som omlastes, aldri blir rapportert til norske - eller andre lands myndigheter. På denne måten blir de fastsatte totalkvotene overfisket, og dette representerer en trussel mot fiskebestandene. Omfanget er slik at det årlig går milliardverdier tapt som følge av reduserte kvoter og reduserte inntekter for norske fiskere. Problemet er av en slik karakter at det må løses gjennom en felles innsats fra flere norske etater og departementer, og det er behov for å styrke arbeidet med kontrollen i bilaterale og internasjonale fora. Kystvaktens bidrag er å fortsette med grundige kontroller til havs.

Fiskevernsonen ved Svalbard

En bærekraftig forvaltning av fiskebestandene i det norske ansvarsområdet til havs er høyt prioritert. For å oppnå en bærekraftig utnyttelse av fiskeressursene er det fastsatt bestemte kvoter og regler for fisket. Kystvaktens kontroll med fiskeriene er et viktig element i den norske fiskeriforvaltningen. I fiskevernsonen ved Svalbard har Kystvakten avdekket flere grove lovbrudd i løpet av høsten. "Elektron-saken" og oppbringelsen av de to spanske trålerne, "Monte Meixeiro" og "Garoya Segundo" er vel kjent fra nyhetsbildet. Alle disse sakene dreier seg om grov miljøkriminalitet. Bot og inndragning på over 24 millioner kroner for de to spanske trålerne, taler for seg selv. Poenget er at vi må ha gode kystvaktfartøyer og dyktige fiskeriinspektører til stede i dette havområdet for å hindre at havet blir tømt for fisk. Dette er viktig for Norge, og det er viktig for det internasjonale samfunnet.

RESPEKT – ANSVAR

– Forsvarets kjerneverdier RESPEKT, ANSVAR og MOT er tre gode ord som kan sammenfatte virksomheten vår, enten det er hjemme i Norge eller når Forsvarets jagerflystyrke skal operere ut fra Kabul i Afghanistan, mener detasjementsjefen for det norske F-16 bidraget, oberstløytnant Jarle Nergård.

Av kaptein Hanne Olafsen,
informasjonsoffiser Luftforsvaret
Foto: Knut Arne Hauge

Respekt for den jobben som skal gjøres og det regelverket en skal operere innenfor.

Ansvar for egne handlinger. *Mot* for å stå inne for egne meninger og stå opp når noe strider mot egen integritet.

– Forsvarets kjerneverdier skal gjennom-
syre det vi holder på med og det skal være en
basis for hvordan vi opptrer, både operativt
og personlig, sier Nergård. Tidligere skarpe
oppdrag og internasjonale øvelser gjør at
det norske luftforsvaret er høyt respektert
og at kampflyene er en etterspurt kapasitet.
Utstyret er av ypperste klasse og styrken er
godt trent for innsats ute i verden der det
trengs hjelp. Operasjon Afghansk Falk er det
fjerde oppdraget på bare seks år.

Høyt trusselnivå

I tre måneder skal det norske kampfly-
detasjementet inngå i International Security
Assistance Force (ISAF). Tidligere har norske
F-16 deltatt i Natos luftkampanje mot Serbia
i 1999, i den amerikansk ledede Operation
Enduring Freedom i 2002/03 og sist i Litauen
2005.

– Det som gjør denne operasjonen anner-
ledes enn tidligere operasjoner, er at vi skal
operere kampflyene ut i fra en base i et
fareområde med høyt trusselnivå, både mot
personell og fly, sier Nergård. Og fortsetter:

– Vi gjør vårt beste for å gjøre trusselen så lav
som mulig, og vi er en militær organisasjon
med evne for fred og vilje for strid. Med det
personelloppsettet, den organisasjonen og
den beskyttelsen vi får på basen så mener
vi at den operative risikoen er innenfor det
akseptable. Ethvert oppdrag innebærer en
viss risiko, men Nergård mener styrken
er godt forberedt for den jobben som skal
gjøres.

– Vi har profesjonelle og faglig dyktig folk
som kan sitt håndverk! Daglig trening hjemme
og viktige øvelser i inn- og utland danner
grunnlaget og forutsetningen for at vi nå er
godt forberedt på den jobben vi skal gjøre i
Afghanistan, understreker han.

Operativ og mental forberedelse

Brigader Morten Klever, sjef 132. luftving
ved Bodø hovedflystasjon, er operativ
sjef ved stasjonen og har i så måte vært
ansvarlig for planleggingen og oppsetting av
styrkebidraget.

– Det har vært en omfattende prosess
hvor det har vært jobbet hardt på alle
nivå, her i Bodø men også på Ørland,
Fellesoperativt hovedkvarter i Stavanger
og ved Luftforsvarets utdannings- og
kompetansesenter, for å nevne noen av
de nærmeste samarbeidspartnerne, sier
luftvingsjefen.

Luftstyrken som skal inngå i den Nato-
ledede fredsstøtteoperasjonen var i januar
gjennom to intense uker for å gjøre de siste
forberedelsene før ISAF-bidraget 12. februar

skal være klar til å operere med F-16 ut fra
Kabul i Afghanistan.

– I avdelingsperioden ble det naturlig nok
fokuset mye på den typen flyoperasjoner
som skal gjennomføres ut fra Kabul, men
viktig var det også å gi dem som skal ut så
mye vi kunne i forhold til det å ha kunnskap
om område og forholdene rundt. I tillegg var
det viktig å trene på det å forsvare seg – selv
om det på grunn av høyt trusselnivå vil være
liten bevegelsesfrihet utenfor selve basen, sier
brigader Klever.

Viktig å vite hva som venter

Luftvingsjefen mener en generell forståelse
for hva som er problemene i Afghanistan er
viktig, for å forstå hvorfor styrken skal være i
Kabul.

– Som gjester i et fremmed land bør, må
og skal personellet sette seg inn i forskjellige
sider ved det afghanske samfunnet, både
når det gjelder geografi, kultur og lokale
tradisjoner. Og nettopp det var noe av det
avdelingsperioden bestod av, sier Klever.

Han mener det skaper trygghet og bidrar til
at den enkelte stiller så forberedt som mulig
– ikke minst mentalt!

– Hensikten med den siste perioden
før vi drar er å skape kjennskap til selve
oppdraget, kjennskap til landet, kjennskap
til operasjonen slik at vi føler oss trygge på
det vi skal. Avdelingsperioden var også viktig
i forhold til det å skape samhold og en god
avdelingsfølelse, noe som er viktig når en skal
leve tett sammen 24 timer i døgnet under

– MOT

F-16 detasjementet

Antall fly/periode:	Fire F-16 MLU M2 i perioden 12. februar – ultimo mai
Antall personell:	Ca. 90 personer
Kommandoforhold:	Inngår i en nederlandsk enhet direkte underlagt sjefen for ISAF. Norsk liaisonoffiser ved ISAFs hovedkvarter for å ivareta norske interesser, blant annet engasjementsregler (ROE) i forhold til ISAFs mandat, folkerettslige forpliktelser
Deployeringsområde:	Kabul International Airport (KAIA)
Oppdrag/rolle:	- Tilstedeværelse - Overvåking/informasjonsinnhenting - Avskrekke (show of force). Gi ISAF-bakkestyrker ildstøtte i kritiske situasjoner - Vil blant annet samarbeide med FAC-lag - Vil i helt spesielle situasjoner – nødstilfelle – kunne bistå OEF-personell på bakken
Bevæpning:	- Luft-til-luft - Luft-til-bakke

FAKTA

nokså uvante forhold, fremhever brigader Klever. Og brigaderen vet hva han snakker om – han har lang erfaring fra uttallige utenlandsoppdrag.

Viktig å ta vare på de hjemme

Selv om jagerflyene er et høypotent våpen-system med høy hastighet, lang rekkevidde og høy presisjon er Afghansk Falk en del av en fredsstøttende operasjon hvor bruk av våpen ikke er det primære. Bidraget er med på å understøtte den afghanske regjeringens myndighetsutøvelse.

– Virkemiddelet må være tilpasset den rammen man opererer innenfor. I militære operasjoner er det ikke alltid slagkraft i form av våpenbruk som er det som gjør at man oppnår det man vil. En situasjon kan tilspisse seg på bakken og man tilkaller flyene. Når en motstander hører og skjønner at det er fly i luften så de-eskaleres situasjonen uten

våpenbruk. Vi håper det er slik det vil fungere når vi er i Afghanistan også, sier Nergård som til daglig er sjef ved 332 skvadronen i Bodø og har jobbet 18 år i Forsvaret. I tillegg til sjef for et operativt jagerflydetasjement er den 36 år gamle jagerflypiloten familiemann – i likhet med mange av de nærmere nitti menneskene som skal jobbe sammen i Afghanistan. Nergård er gift, har to småjenter og en verdensborger til på vei.

– Det er viktig at de hjemme har noen å henvende seg til for å få hjelp og derfor er hjemmestøtten etablert. Det er jo gjerne slik at en må være to hjemme for å få ting til å gå rundt. Det å sende ut et familiemedlem er et stort inngrep i en familie, sier familie pappaen alvorlig.

Viktig med trygghet til sjefen

En reflektert og solid sjef. Liten av vekst, men en stor leder skal vi tro hans folk. Og vi tror

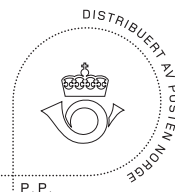
dem. Han er rolig og avbalansert av natur – det kan komme godt med når stressnivået øker i Kabul.

– Vi kommer til å operere med svært innskrenket frihet og det vil stilles veldig høye krav til den enkelte når det gjelder indre disiplin i forhold til det å følge regler, sier detasjementssjefen.

Han mener en leder skal være forutsigbar i det at gjør en noe bra så blir det lagt merke til og gjør en noe galt så blir det korrigert. Det skaper trygghet til sjefen, sier han. Jeg vil være tydelig på hvordan jeg ønsker å ha ting, hvordan jeg ønsker å drifte og hvordan jeg vil ha det og hvilke regler som skal følges – det er med på å skape klare, trygge rammer innenfor hvordan vi skal operere, noe som gir folk handelfrihet og frihet under ansvar innenfor de rammene som er gitt, sier oberstløytnanten.

B Returadresse:
Offisersbladet
Karl Johansgate 12J
0105 OSLO

B-Economique
NORGE

115%
erstatning!

Noen er heldigere enn andre!

Det høres nesten for godt ut til å være sant. Har du [Superforsikring på bil](#) og får en stor skade, gir vi deg 15 prosent ekstra i erstatning – hvis bilen er minst tre år gammel. Etter en telefon til oss i If kommer bergingsbilen, og ikke lenge etter går pengene rett inn på konto. Er bilen din under tre år, gir vi deg en fabrikkny bil.

Vil du vite mer om [Superforsikring på bil](#)? Ring Forsvarets Personellservice på telefon 23 09 24 00 eller mil 05 10 24 00.

Bruk medlemsfordelene dine!

Som BFO-medlem får du rabatt på de private forsikringene dine i If.

– Personbil	10 %	– Tohjuling	10 %
– Villa	10 %	– Byggeforsikring	10 %
– Hjem	10 %	– Verdisak	10 %
– Hytte	10 %	– Husdyr	10 %
– Fritidsbåt	10 %	– Veteranbil	10 %

Gi oss alt du er glad i!

Nå er det enda mer lønnsomt å samle forsikringene i If. Jo flere forsikringer du lar oss ta hånd om for deg, jo høyere blir rabatten. Denne samlrabatten kommer i tillegg til den rabatten du får som medlem av BFO.

Rolig, vi hjelper deg.